

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра **економічного аналізу і фінансів**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача **Андрушко Аліни Олександрівни**

(ПІБ)

академічної групи **072-20-1 (денна форма навчання)**

(шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему **«Оцінка якості кредитного портфеля банку (на прикладі АТ КБ**

«ПриватБанк»»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Дереза В.М.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букрєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу Андрушко Аліні Олександрівні академічної групи 072-20-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(код і назва спеціальності)

на тему: «Оцінка якості кредитного портфеля банку (на прикладі АТ КБ
«ПриватБанк»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 31.05.2024р. №515-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	20.05.2024- 22.05.2024
Розділ 1	Теоретико-методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля	23.05.2024- 30.05.2024
Розділ 2	Оцінка якості кредитного портфелю на прикладі АТ КБ «Приватбанк»	31.05.2024- 07.06.2024
Розділ 3	Планування кредитного портфелю та його якості на прикладі АТ КБ «Приватбанк»	08.06.2024- 16.06.2024
ВИСНОВКИ		17.06.2024- 18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024- 23.06.2024

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

В.М. Дереза

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 06.05.2024 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 24.06.2024 р.

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

А.О. Андрушко

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Андрушко А.О. – Оцінка якості кредитного портфеля банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

Мета кваліфікаційної роботи – полягає у дослідженні науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління кредитним портфелем банку АТ КБ «ПриватБанк» та планування заходів, спрямованих на його покращення.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти аналізу і управління кредитним портфелем комерційного банку.

У другому розділі виконаний аналіз результатів кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк», а також здійснена оцінка кредитних ризиків.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи здійснено планування кількісних та якісних характеристик кредитної діяльності банку, визначені обґрунтовані заходи по управлінню кредитним портфелем банку.

БАНК, КРЕДИТ, КРЕДИТУВАННЯ, КРЕДИТНІ ПОСЛУГИ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, РЕЗЕРВИ, ПРОГНОЗ, ЯКІСТЬ.

ABSTRACT

Andrushko A.O - Assessment of the quality of the bank's loan portfolio (based on the example of JSC CB «PrivatBank») – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

The purpose of the qualifying work is to study scientific and methodical approaches to assessing the effectiveness of the management of the loan portfolio of the CB PrivatBank JSC and to plan measures aimed at improving it.

The introduction describes the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the tasks of qualification work, defines the object and subject of the study.

The first section deals with the theoretical aspects of analysis and management of a commercial bank's loan portfolio.

The second section analyzes the results of the credit activity of CB PrivatBank JSC. But existing methods for assessing financial risks are analyzed.

In the third section of the qualification work, the planning of measures to improve the effective functioning of the bank was carried out, the well-founded measures for managing the loan portfolio of the bank were determined.

BANK, CREDIT, LENDING, CREDIT SERVICES, LOAN PORTFOLIO, RESERVES, FORECAST, QUALITY.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ.....	9
1.1. Сутність та класифікація кредитної діяльності банку.....	9
1.2. Основні показники які характеризують якість кредитного портфелю.....	13
1.3. Методичні підходи до планування та оцінки якості кредитного портфелю	22
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	28
2.1. Аналіз фінансових показників діяльності АТ КБ «Приватбанк».....	28
2.2. Аналіз кредитного портфелю банку АТ КБ «Приватбанк».....	38
2.3. Оцінка якості кредитного портфелю АТ КБ «Приватбанк».....	46
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3 ПЛАНУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ТА ЙОГО ЯКОСТІ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	57
3.1. Прогнозування кредитування АТ КБ «ПриватБанк» шляхом розрахунків середніх темпів росту.....	57
3.2. Основні напрями розвитку кредитування в АТ КБ «ПриватБанк»	62
3.3. Прогнозування обсягів і якості кредитного портфеля як основа формування кредитної політики банку.....	67
Висновки до розділу 3	77
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Актуальність теми. У рамках роботи було зосереджено зусилля на аналізі значущості адекватного регулювання фінансових ризиків у банківській секторі, особливо у світлі глибоких ризиків, що мають потенціал спричинити серйозні кризові явища як на рівні окремих банківських інституцій, так і на загальнонаціональному економічному рівні. Нещодавня фінансова криза в Україні, що розвивалася на тлі значної політичної та економічної невизначеності, виступила як яскравий приклад актуальності такого аналізу.

Теоретичні та методологічні аспекти управління фінансовими ризиками були розглянуті з метою визначення сучасних стратегій їх аналізу і мінімізації. Особлива увага приділялася методам виявлення, оцінки та стратегіям мінімізації можливих фінансових втрат, які можуть виникати через різні типи банківських ризиків. Неадекватне управління цими ризиками може призвести не лише до прямих фінансових втрат для банків, але і стати причиною значних збитків для їх клієнтів та інвесторів, що є критично важливим в умовах суспільної турбулентності та економічних потрясінь.

Аналіз виявив, що підходи до оцінки та управління ризиками в банківській сфері потребують подальшого розвитку, зокрема, що стосується комплексного врахування організаційних, економічних та оперативних чинників. Акцентування уваги на дослідженні теоретичних, методологічних та практичних компонентів управління фінансовими ризиками і стало центральним завданням цієї магістерської роботи. Головною метою розгляду є створення та застосування ефективних механізмів управління, які б відповідали сучасним викликам та сприяли забезпеченню фінансової стійкості банківських установ.

Мета і задачі роботи. Основна мета дослідження полягає в аналітичному розгляді наукових та методологічних засад оцінювання якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», а також у формулюванні стратегій мінімізації

кредитних ризиків. Для досягнення визначеної мети були поставлені та виконані наступні теоретичні та практичні завдання:

вивчити теоретичні та методичні підходи до оцінювання якості кредитних портфелів банківських установ;

проаналізувати поточний стан кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»;

оцінити доходність та рівень ризику кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»;

розробити рекомендації щодо підвищення якості та зменшення ризиків кредитного портфеля вказаного банку.

Об'єктом дослідження визначено процедуру оцінки кредитного портфеля, розглядаючи цей процес на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження обрано комплекс теоретичних засад та практичних реалізацій, методичні рамки, а також моделі та методи, які застосовуються для аналізу і оцінки кредитного портфеля на конкретному прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження. Для виконання завдань, визначених у даній роботі, були застосовані як загальнонаукові, так і спеціалізовані методи дослідження. Зокрема, використовувалися методи загальнонаукового аналізу для розуміння природи кредитних операцій та критеріїв для їх класифікації. Системний підхід допоміг у глибокому вивченні теоретичних засад взаємовідносин між комерційними банками та підприємствами. Для аналітичної оцінки структури та динаміки кредитного портфеля банку були застосовані методи аналізу, синтезу та узагальнення. Також важливе місце займали методи фінансового аналізу, які забезпечили глибоке розуміння фінансового стану кредитного портфеля.

Інформативною базою роботи становили чинні законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних та міжнародних економістів, а також звітні дані АТ КБ «ПриватБанк». Для обробки отриманих даних та візуалізації результатів дослідження використовувалась програма MS Excel, що

дозволила ефективно застосовувати математичні та статистичні інструменти для аналізу, побудови графіків і діаграм. Це забезпечило глибокий аналітичний огляд і допомогло у формулюванні висновків на основі кількісної оцінки даних.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ КБ «ПриватБанк» .

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їхнє практичне значення доповідались на міжнародній конференції для студентів та молодих науковців «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» (м.Дніпро, 25-26 квітня 2024 року) - Андрушко А.О. Оцінка якості кредитного портфелю банку в умовах воєнного стану

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 85 сторінки. Робота містить 21 таблицю, 10 рисунків, список використаних джерел зі 30 найменування, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ

1.1. Сутність та класифікація кредитної діяльності банку

Кредитна діяльність є фундаментальним елементом, що визначає сутність банківської системи. Ефективність організації кредитного процесу слугує ключовим індикатором якості загальної роботи банку та його управлінської компетентності. Перед запуском кредитування, банк має розробити свою кредитну політику, яка повинна бути інтегрована із загальними стратегіями банку, включаючи політики, що стосуються депозитної, процентної, тарифної діяльності, технічної підготовки, кадрового забезпечення, взаємодії з клієнтурою та конкурентами. Розробка банківських політик є частиною стратегічного планування. Оформлення та затвердження кредитної політики дозволяє керівництву банку закріпити свою позицію у внутрішніх документах.

Ефективне ухвалення рішень в кредитній сфері вимагає чіткої постановки загальностратегічних цілей банку на майбутнє, ретельного аналізу кредитного ринку, оцінки перспектив розвитку ресурсної бази, якості кредитного портфеля, а також врахування динаміки кваліфікації персоналу та інших важливих аспектів [1].

Кредитний портфель банку представляє собою один із ключових компонентів його активів, що має велике значення для загальної стабільності та прибутковості фінансової установи. Ця концепція має два основних аспекти: категоріальний та прикладний.

Категоріальний аспект кредитного портфеля охоплює відносини між банком і його клієнтами, які формуються через кредитні угоди. Основа цих відносин полягає у зворотному русі вартості, де банк виступає кредитором, а клієнт - боржником. Ці відносини є фундаментом для створення та управління

кредитним портфелем, оскільки вони відображають юридичні та економічні зобов'язання між банком і його контрагентами.

Прикладний аспект кредитного портфеля відображає фізичне втілення цих відносин у формі конкретних активів. Ці активи включають позики, векселі, міжбанківські кредити, депозити та інші кредитні вимоги. Кредитний портфель класифікується на підставі якості кредитів, що входять до його складу, використовуючи критерії, такі як ризик невиконання зобов'язань, потенціал доходності, і термін погашення.

Якісна відмінність кредитного портфеля від інших портфелів комерційного банку полягає в тому, що він має зворотний характер вартості, де кошти, що були видані у формі кредитів, повинні повернутися банку з процентами. Також важливою характеристикою є грошовий характер об'єкта відносин – кошти або фінансові активи, які можуть бути легко квантифіковані та оцінені.

Таким чином, ефективне управління кредитним портфелем вимагає не тільки розуміння його структури та складу, але й уважного моніторингу зовнішніх та внутрішніх ризиків, які можуть вплинути на здатність банку забезпечити повернення кредитів [1].

Процес кредитування у комерційних банках відіграє критичну роль в економічному циклі будь-якої країни, оскільки він сприяє не лише зростанню окремих бізнесів, але й загальнонаціональній економіці. [2]. Комерційні банки отримують значну частину своїх прибутків від проведення кредитних операцій, які, однак, супроводжуються ризиками неповернення коштів. Така ключова роль кредитування у банківській діяльності підкреслює необхідність вдосконалення механізмів управління кредитним процесом як з боку банків, так і в рамках національної економічної системи. Застосування кредиту викликає значні та різноманітні ефекти, впливаючи на виробничі процеси, реалізацію та споживання продукції, а також на сферу грошового обігу. Різні види кредитних відносин, що формуються у контекстах комерційного, банківського, споживчого, державного та іпотечного кредитування, відіграють вирішальну

роль у кожному з цих напрямків. Комерційний кредит є основним у випадках реалізації товарів з відстрочкою платежу, тоді як банківський кредит виступає домінантною формою при наданні коштів у позику, займаючи провідне місце серед інших типів кредитних відносин.

У контексті кредитних відносин значну роль відіграє фінансування кредитних операцій, проте цей процес має різні форми залежно від типу кредиту. Зокрема, у випадку комерційного кредиту, кредитор використовує власні кошти для фінансування кредиту, наданого покупцю на відстрочку оплати товарів, тобто не залучає зовнішні фінансові ресурси. Це не виключає можливості подальшого звернення до банківських кредитів для компенсації витрачених коштів, наприклад, через вексельні рахунки або кредити під заставу векселів. Таким чином, первинне надання комерційного кредиту характеризується використанням внутрішніх ресурсів кредитора і не вимагає інволювання додаткових зовнішніх джерел фінансування [3].

На відміну від комерційного кредитування, банківський кредит передбачає інтенсивне використання залучених коштів, що має суттєве значення для економіки. Залучені кошти свідчать про те, що депозитори не використовують свої ресурси безпосередньо для покупки товарів, але їхні кошти через банківські механізми надаються позичальникам, які в свою чергу мають можливість придбати необхідні товари або ресурси. Таким чином, банківське кредитування сприяє ефективному перерозподілу матеріальних ресурсів у господарстві, оскільки кошти переміщуються від осіб, що тимчасово не мають потреби в їх використанні, до тих, хто цю потребу має. Це дозволяє оптимізувати використання економічних ресурсів і стимулює економічну активність. Такий механізм має аналогії з комерційним кредитом, де відстрочка платежу за товари також веде до перерозподілу ресурсів, але відбувається це на мікроекономічному рівні від продавця до покупця [4].

Практика застосування різних форм кредиту, таких як державний, споживчий та іпотечний, що надаються під заставу нерухомості для спорудження житла, також веде до перерозподілу матеріальних ресурсів. Ці

форми кредиту демонструють важливість участі кредитних механізмів у перерозподілі ресурсів і забезпеченні цілеспрямованого використання. Кредит сприяє стабілізації економічних процесів, дозволяючи підприємствам подолати тимчасові фінансові труднощі та уникнути перерв у процесах виробництва і збуту продукції. Тим самим кредитні відносини допомагають забезпечувати безперервність відтворення, усуваючи розриви між поточними надходженнями та витратами, що зумовлюється циклічністю господарської діяльності. Ці аспекти підкреслюють системну роль кредиту у підтримці динамічного та ефективного розвитку економіки [3].

Важливість кредитування для задоволення сезонних потреб підприємств, особливо у галузях з вираженою сезонністю, як-от аграрний сектор, туризм, будівництво тощо. Кредит дозволяє таким підприємствам підтримувати рівномірність виробництва та оптимізувати використання ресурсів протягом усього року, незважаючи на сезонні коливання у потоках грошових коштів та виробничій активності.

Кредитні ресурси, отримані на сезонні потреби, використовуються для закупівлі сировини, матеріалів або товарів у період, коли вони можуть бути придбані за вигіднішими цінами, або для забезпечення неперервності виробництва в міжсезоння. Це не лише підтримує безперервність бізнес-процесів, а й допомагає підтримувати рівень зайнятості працівників протягом усього року.

Однак важливим аспектом є встановлення чітких критеріїв для оцінки сезонних потреб та відповідного кредитування. Це має на меті уникнення перевищення обсягів кредитування та забезпечення своєчасного повернення позик. Ці критерії повинні враховувати історичні дані про сезонні коливання, прогнози ринкових умов та фінансовий стан підприємства.

Також важливим є дотримання принципів відповідального кредитування, зокрема забезпечення того, що позикові кошти використовуються цільово та ефективно. Співпраця між кредитодавцями і позичальниками, постійний моніторинг та оцінка ефективності використання позик можуть допомогти

забезпечити оптимальне використання ресурсів та стабільність фінансових потоків підприємств сезонних галузей [5].

Застосування кредиту для фінансування капіталовкладень є ключовим моментом в стратегічному плануванні багатьох компаній, оскільки це дозволяє їм реалізувати проекти, які можуть значно підвищити їхню продуктивність, виробничий потенціал та конкурентоспроможність без необхідності негайного витрачання великих обсягів власних коштів [5].

Використання кредиту для лізингових операцій відкриває широкі можливості для розширення виробництва і є важливим чинником у розвитку економіки. Проте варто враховувати, що цей напрямок застосування кредиту, як і інші, спрямований на задоволення тимчасових, сезонних та капіталовкладних потреб, може також призвести до недоліків у функціонуванні підприємств.

Наприклад, використання позикових коштів може призвести до утворення надмірних запасів, збільшення дебіторської заборгованості та інших недоліків у фінансовій діяльності підприємства. Це свідчить про те, що роль кредиту як інструменту для забезпечення безперебійності виробництва та його розвитку не завжди може бути однозначною, оскільки використання кредиту може також спричинити уповільнення виробництва та реалізації продукції [6].

1.2. Основні показники які характеризують якість кредитного портфелю

Якість кредитного портфелю відображає його глибину, стійкість та ефективність, а також його відмінність від інших. Це важливий аспект, що визначає гідність банку та його успішність в управлінні ризиками. Критерії якості кредитного портфелю включають в себе рівень неповернених кредитів, ступінь диверсифікації, розподіл за типами та строками, а також забезпеченість кредитів. Тільки шляхом забезпечення високої якості кредитного портфелю банк може забезпечити свою стабільність та надійність в умовах ринкових коливань.

Різноманітність транзакцій та інструментів, які використовуються на фінансовому ринку та формують кредитний портфель, залежить від стратегії та цілей діяльності банку в цій сфері. Операції з позиками та інші кредитні операції характеризуються значним рівнем ризику. Проте, ці операції мають бути спрямовані на досягнення основної мети банку, яка полягає в забезпеченні максимального прибутку за умови збереження прийнятної ліквідності. Таким чином, ключові атрибути кредитного портфеля, такі як кредитний ризик, прибутковість та ліквідність, визначаються цими цілями. Якість кредитного портфеля в цьому контексті може бути описана як здатність структури портфеля гарантувати оптимальний рівень доходів при контрольованому ризику та в достатній мірі ліквідних активах [7].

Аналізуючи критерії оцінки якості кредитного портфеля, важливо звернути увагу на ступінь кредитного ризику. Цей ризик є важливим компонентом управління кредитним портфелем, оскільки він вказує на потенційні втрати через невиконання фінансових зобов'язань контрагентами. Кредитний портфель містить різні сегменти, такі як кредити, що надаються корпораціям, приватним особам, фінансовим установам, а також факторингові зобов'язання, випущені гарантії та дисконтовані векселі.

Оцінюючи кредитний ризик портфеля, слід враховувати як загальний ступінь ризику кожного сегмента, так і специфіку кожного з них, що вимагає застосування особливих методик оцінки. Крім того, велике значення має диверсифікація структури кредитного портфеля та його окремих сегментів, яка допомагає знижувати загальний ризик.

Також, для всебічної оцінки кредитного ризику портфеля необхідно використовувати комплексний системний підхід, який б включав різноманітні показники і враховував різні аспекти ризиків, пов'язаних із кредитною діяльністю. Такий підхід дозволяє банкам адекватно відповідати на виклики, пов'язані з управлінням ризиками, та підтримувати стабільність і дохідність свого кредитного портфеля [8].

Рівень прибутковості кредитного портфеля має важливе значення для оцінки його якості, оскільки прямо корелює з основною метою банківської діяльності – забезпеченням максимально можливих прибутків при обмеженні ризиків. Компоненти кредитного портфеля можуть бути класифіковані на дохідні та недохідні активи. Недохідні активи включають кредити без нарахування відсотків, кредити з замороженими процентними ставками та позики з тривалою затримкою у виплаті процентів. У міжнародній практиці затримані проценти часто не нараховуються у випадку довготривалої прострочення, акцентуючи увагу на поверненні основної суми боргу. Втім, у практиці деяких країн нарахування відсотків залишається обов'язковим навіть за прострочені позики.

Прибутковість кредитного портфеля визначається не тільки встановленими процентними ставками за кредитами, а й регулярністю та своєчасністю погашення боргів та виплати процентів. Це означає, що оцінка прибутковості має враховувати як кількісні, так і якісні аспекти взаємодії з кредиторами, включаючи ефективність управління неплатежами та заборгованостями. [9]

Прибутковість кредитного портфеля визначається межами, що охоплюють як мінімальний, так і максимальний рівень доходності. Мінімальна межа встановлюється на основі загальної собівартості кредитних операцій, включаючи витрати на утримання персоналу, обслуговування позичкових рахунків, а також необхідного відсотка за використані банком фінансові ресурси. Максимальна межа, у свою чергу, визначається рівнем, який забезпечує достатню маржу прибутку для банку, з урахуванням загальних ризиків і ринкових умов.

Ліквідність кредитного портфеля має критичне значення для загальної ліквідності банку, оскільки вона визначається якістю активів банку. Ліквідність портфеля забезпечується не тільки через відповідність строків повернення кредитів договірним умовам, але й через можливість банку продати ці кредити або їх частини на ринку, за умови високої якості і прибутковості таких активів.

Ефективне управління ліквідністю кредитного портфеля сприяє підвищенню загальної ліквідності банку, особливо коли велика частина кредитів класифікована як високоякісні.

Аргументи на користь використання ступеня кредитного ризику, рівня прибутковості, та ліквідності як критеріїв оцінки якості кредитного портфеля вказують на необхідність комплексного підходу до аналізу. Окремо взяті, кожен з цих критеріїв не забезпечує повної картини стану портфеля, оскільки кожен з них висвітлює лише частину загальної проблематики управління ризиками і доходністю банку [10].

Кредитний ризик, який оцінює потенційні втрати від невиконання фінансових зобов'язань позичальниками, є важливим, але не єдиним аспектом якості портфеля. Низький ризик може супроводжуватися низькою дохідністю, особливо коли позики надаються надійним, але малоприбутковим позичальникам.

Рівень прибутковості є важливим для оцінки ефективності кредитної політики банку та його здатності генерувати дохід. Однак висока прибутковість, часто пов'язана з високим ризиком, може загрожувати стабільності банку та його спроможності виплатити вклади в разі настання кризових ситуацій.

Ліквідність кредитного портфеля, з іншого боку, гарантує здатність банку задовольняти короткострокові фінансові зобов'язання. Втім, кредити з високою ліквідністю часто приносять менший дохід, що може негативно позначитися на загальній прибутковості портфеля.

Тому, необхідно балансувати між цими трьома критеріями, забезпечуючи адекватне управління ризиками, підтримку необхідної ліквідності та оптимізацію прибутковості портфеля відповідно до стратегії розвитку банку і змін на ринку. Використання цих критеріїв дозволяє банку адаптуватися до змінних умов ринку та оптимізувати свою діяльність, що є ключем до тривалого успіху в банківській сфері. [11]

Управління кредитним портфелем банку вимагає обстеження критеріїв оцінки якості кожного кредиту та їх сукупності. Формування резерву пов'язане з кредитними ризиками, що можуть виникнути в діяльності банку. Банк створює резерв для можливого знецінення позики або кредиту, яке може призвести до втрати частини або всієї вартості позики через реалізацію пов'язаного з нею кредитного ризику. Розмір такого знецінення визначається різницею між балансовою оцінкою позики на момент її оцінки та справедливою вартістю на той же момент, яка визначається ринковою оцінкою.

Банк формує резерв, враховуючи категорію позики, і визначає розмір розрахункового резерву, який відображає його можливі фінансові втрати по позиції відповідно до передбаченого у положенні порядку оцінки кредитного ризику, не враховуючи наявності та якості забезпечення позики.

Класифікація позик у різні категорії якості є важливим інструментом у процесі управління кредитним ризиком в банках. Це дозволяє визначити розмір резервів, які банк має створити для покриття потенційних збитків від невиконання позичальниками своїх зобов'язань. Визначення розміру розрахункового резерву базується на оцінці ризику знецінення кожної позики, з урахуванням її класифікації. Ось детальніше про кожен категорію:

1. I категорія (вища якість): Позики у цій категорії вважаються стандартними. Вони не несуть кредитного ризику, і ймовірність їх знецінення є нульовою. Банкам не потрібно створювати резерви для цих позик.
2. II категорія (нестандартні позики): Позики з помірним кредитним ризиком. Існує ймовірність знецінення в діапазоні від 1% до 20%. Банки повинні формувати резерви, що відображають цей ризик.
3. III категорія (сумнівні позики): Значний кредитний ризик, з ймовірністю знецінення від 21% до 50%. Банки мають створювати більші резерви для цих позик, оскільки ризик збитків зростає.
4. IV категорія (проблемні позики): Високий кредитний ризик з ймовірністю знецінення від 51% до 100%. Позики у цій категорії мають велику

ймовірність часткової або повної втрати вартості, тому потрібні відповідні резерви.

5. V категорія (безнадійні позики): Ці позики вважаються неповерненними, із знеціненням на 100%. Резерви мають покривати повну вартість позики, оскільки втрати є неминучими [12].

Ця система класифікації допомагає банкам адекватно оцінювати та управляти своїми ризиками, забезпечуючи фінансову стабільність і здатність витримувати потенційні збитки.

Оцінка якості обслуговування позичальником боргу є ще одним важливим аспектом управління кредитним портфелем банку. Це відображає, наскільки ефективно позичальник дотримується умов кредитної угоди, особливо щодо своєчасності платежів. Якість обслуговування може бути класифікована наступним чином:

Добре обслуговується. Позичальник регулярно та своєчасно вносить всі необхідні платежі за кредитом. Немає прострочених платежів або інших порушень умов кредитної угоди. Позики у цій категорії зазвичай відповідають найвищим стандартам кредитування і несуть мінімальний ризик знецінення.

Середньо обслуговується. Позичальник іноді допускає незначні затримки в платежах, але загалом вони не є суттєвими і не порушують основних умов кредитування. Можливі окремі епізоди прострочення платежів, але позичальник вирішує ці питання в короткі терміни. Такі позики вимагають більшої уваги від банку і можуть мати підвищений кредитний ризик порівняно з позиками, які добре обслуговуються.

Незадовільно обслуговується. Позичальник регулярно порушує умови кредитної угоди, має значні прострочення платежів або не здійснює платежів взагалі. Такі позики часто відносяться до категорій з високим кредитним ризиком, як "сумнівні" або "проблемні". Банкам необхідно активно втручатися для врегулювання ситуації, включаючи реструктуризацію боргу, а також створення значних резервів на покриття можливих збитків.

Коректне визначення якості обслуговування позик дозволяє банкам ефективніше управляти своїми кредитними ризиками та оптимізувати розмір резервів, необхідних для покриття потенційних втрат. [13]

В умовах сучасної економіки, адекватна оцінка кредитного ризику, яку беруть на себе комерційні банки під час здійснення різноманітних фінансових операцій, є фундаментом для визначення якості кредитного портфелю. На відміну від простого уникнення ризиків, ефективне банківське управління передбачає передусім прогнозування потенційних ризиків та мінімізацію їх впливу на фінансову стабільність установи через застосування різних стратегій управління ризиками. Ключовим аспектом якісної оцінки кредитного портфелю є зменшення ймовірності неповернення позик, що може призвести до значних фінансових втрат або навіть до банкрутства банку. З цією метою застосовуються специфічні показники, такі як коефіцієнт покриття класифікованих позик, питома вага зважених класифікованих позик, коефіцієнт питомої ваги проблемних та збиткових позик. Аналіз цих показників у динаміці дозволяє не лише виявити зміни у фінансовому стані банку, але й визначити причини цих змін, що є важливим для формулювання стратегій підвищення економічної ефективності кредитних операцій.

Кредитний портфель відіграє ключову роль у структурі активів будь-якого банку та є вирішальним для його дохідності. Ефективне формування якісного кредитного портфеля неможливе без інтеграції різноманітних факторів, що впливають на його структуру і характеристики.

У зусиллях забезпечення ефективного управління кредитною діяльністю банку, належить використовувати різноманітні методи та стандарти для систематичної оцінки якості кредитних операцій і загальної оцінки кредитного портфеля. Ця оцінка проводиться на основі банківських фінансових показників та статистичних звітів. Різноманітні методи оцінки представлені у відповідному переліку, що наведено на рис. 1.1.

Для аналізу кредитного ризику кредитного портфеля використовують ряд ключових показників, які допомагають оцінити стан позичальницької здатності та потенційні фінансові втрати банку. Основні з них включають:

1. Коефіцієнт покриття класифікованих позик — відображає частку резервів, створених банком для покриття можливих втрат по позиках, які класифікуються як ризиковані.
2. Питома вага зважених класифікованих позик — показує відсоток позик, які були віднесені до категорії класифікованих (наприклад, сумнівні або безнадійні) в загальному обсязі кредитного портфеля.
3. Коефіцієнт питомої ваги проблемних позик — міряє частку проблемних позик (тех, що мають високий ризик невиконання) у загальному обсязі позик.
4. Коефіцієнт питомої ваги збиткових позик — вказує на відсоток позик, що потенційно не принесуть дохід і можуть стати причиною фінансових збитків для банку.

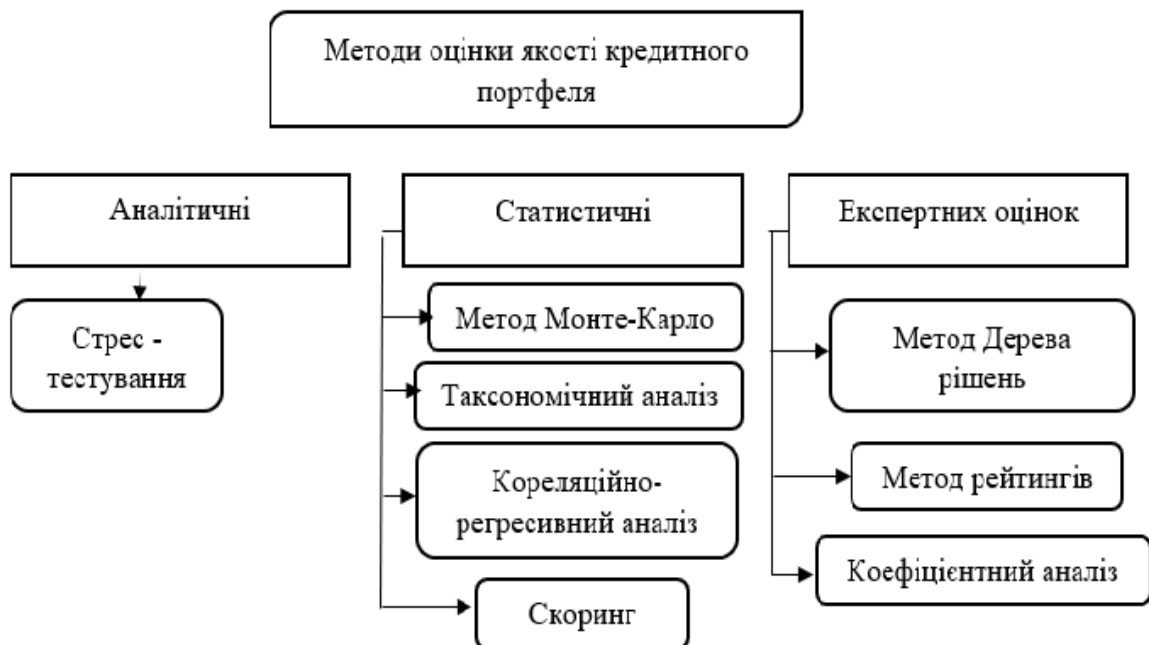

Рис.1.1 – Методи оцінки якості кредитного портфелю [14]

Ці показники дозволяють не лише оцінити поточний стан кредитного портфеля, але й розробити стратегії з мінімізації ризиків та покращення якості кредитування. [15].

Національний банк України встановлює обов'язкові економічні нормативи для оцінки кредитного ризику банків, що спрямовані на зниження потенційних ризиків через регулювання певних аспектів банківської діяльності. Виконання цих нормативів є індикатором здоров'я кредитного портфеля банку. Детальніше про ключові нормативи кредитного ризику:

1. Н7 - Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента. Цей норматив обмежує максимальний обсяг кредитного ризику, який банк може взяти на одного позичальника або групу пов'язаних позичальників, до 25% від суми власного капіталу банку. Це забезпечує диверсифікацію кредитного портфеля та знижує ризики втрат від можливої неплатоспроможності значного позичальника.
2. Н8 - Норматив великих кредитних ризиків. Встановлює обмеження на сукупний обсяг великих кредитних ризиків, що не повинен перевищувати восьмикратний розмір регулятивного капіталу банку. Цей норматив сприяє запобіганню ситуацій, коли значна частина капіталу банку залежить від невеликої кількості великих кредитів.
3. Н9 - Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами. Також обмежує ризик на рівні 25% від капіталу банку, але цього разу для кредитних ризиків, пов'язаних із особами, що мають близькі зв'язки з банком. Це запобігає потенційному конфлікту інтересів і зловживанням у кредитуванні.

Дотримання цих нормативів не лише забезпечує стабільність і безпеку банківської системи, але й зменшує ризик фінансових криз, захищаючи інтереси вкладників та інших стейкхолдерів. [16]

Підводячи підсумки теоретичних засад управління кредитним портфелем банку, можна зазначити, що кредитний портфель становить загальну сукупність усіх кредитів, наданих банком, і відіграє ключову роль у збільшенні доходів,

підтримці ліквідності та мінімізації ризиків. Кредитні операції є основним джерелом прибутку для банку, тому якість кредитного портфеля має бути на такому рівні, який забезпечує оптимальну прибутковість.

Ефективне управління кредитним портфелем полягає у здатності банку систематично планувати, аналізувати, організовувати та контролювати кредитну діяльність. Застосування різноманітних методів і стандартів для оцінки кредитних операцій та якості кредитного портфеля відіграє важливу роль у досягненні фінансової стабільності та відповідає вимогам банківської діяльності, підтримуючи загальний статус фінансової здоров'я банку.

1.3. Методичні підходи до планування та оцінки якості кредитного портфелю

Ефективна кредитна діяльність стає ключовим, а іноді й вирішальним фактором у функціонуванні банків, адже кредитний портфель часто перевищує половину всіх їхніх активів. У структурі балансу кредитний портфель є не лише частиною активів, але й визначає рівень їхньої дохідності та ризикованості. Отже, створення та впровадження ефективної системи управління кредитним портфелем є необхідністю для успішного кредитування. Сучасні умови демонструють, що обмежені можливості залучення кредитних ресурсів впливають на економічний розвиток країни. Посилення кредитної активності стимулює економічне зростання, сприяє з'яві нових господарських суб'єктів, створенню робочих місць та розвитку національної інфраструктури, закладаючи підвалини для економічної стабільності. При цьому кредитування є однією з основних діяльностей банків, що забезпечує їх прибутковість. Проте, процес кредитування супроводжується значними ризиками, ключовим серед яких є ризик неповернення позичених коштів. [17].

Рейтингова система CAMELS є важливим методом оцінки якості кредитного портфеля комерційних банків та полягає у комплексній оцінці різних аспектів банківської діяльності, базуючись на єдиних критеріях. Ця

система охоплює кілька основних напрямів: капіталізацію, активи, менеджмент, дохідність, ліквідність та чутливість до ринкових ризиків, що дозволяє отримати всебічне уявлення про стан банку.

Метою застосування рейтингової системи CAMELS є не тільки оцінка поточного фінансового стану банку, а й виявлення можливих ризиків у його діяльності, які можуть призвести до фінансових збоїв або навіть до банкрутства. Визначивши такі ризики, можна вжити заходів для їх мінімізації або усунення, а також налаштувати систему контролю з боку регуляторів, таких як служба банківського нагляду Національного банку України.

Аналіз за системою CAMELS зазвичай проводиться під час інспекційних перевірок, де фахівці мають можливість детально оцінити, як керівництво банку ставиться до існуючих ризиків і яким чином здійснюється їх управління. Це дозволяє забезпечити високий рівень прозорості і відповідальності в діяльності банку, сприяючи його стабільності та надійності.

Система рейтингу банків CAMEL, яка використовується для оцінки якості банківської діяльності, включає декілька ключових компонентів, що відображають основні аспекти діяльності фінансових інститутів:

- С (Capital Adequacy) – адекватність капіталу. Цей показник оцінює, наскільки капітал банку достатній для захисту інтересів вкладників та для покриття поточних та майбутніх ризиків.
- А (Asset Quality) – якість активів. Оцінює якість та надійність активів банку, включаючи аналіз проблемних кредитів і їх вплив на загальний фінансовий стан установи.
- М (Management) – управління. Досліджує ефективність управлінських практик, способи контролю за операціями, а також дотримання законів та регулятивних вимог.
- Е (Earnings) – прибутковість. Аналізує рівень доходів банку, їх достатність для підтримки поточної діяльності та майбутнього розвитку.

- L (Liquidity) – ліквідність. Оцінює, наскільки ліквідність банку адекватна для забезпечення здатності своєчасно виконувати всі свої фінансові зобов'язання.

Кожен з цих компонентів відіграє критичну роль у визначенні загального здоров'я фінансової установи і відображає комплексний підхід до оцінки ризиків та можливостей в банківській сфері. [18].

Деякі складові системи CAMEL можна оцінити на основі фінансової звітності, яку банк надає до Національного банку України, але для інших компонентів необхідні перевірки на місцях для більш точної оцінки. Такий підхід робить оцінку банку за системою CAMEL безперервним процесом.

Фахівці вважають капітал основним засобом захисту коштів вкладників. Банк з міцним капіталом може витримати значні втрати без ризику для вкладів клієнтів. Для визначення достатності капіталу наглядові органи в основному використовують коефіцієнтний аналіз [19].

Значимість кредитної політики у контексті банківської діяльності не можна недооцінювати, оскільки вона становить основу для внутрішніх документів, що стосуються управління ризиками. Розробка та затвердження кредитної політики строго регламентовані, що підкреслює її важливість у забезпеченні стабільності банківської діяльності та мінімізації ризиків. Банки мають можливість інтегрувати кредитну політику з політикою управління кредитним ризиком в єдиний документ, що дозволяє створити комплексний підхід до управління всіма кредитними процесами та ризиками в банку. Це об'єднання допомагає оптимізувати управлінські процеси і підвищити ефективність виконання встановлених регулятором норм і стандартів. [20].

В рамках кредитної політики банку, основне завдання полягає у визначенні стратегій і принципів, які регулюють процес кредитування та управління кредитним ризиком. Ця політика формує основні напрямки діяльності у цій сфері та створює основу для банківського менеджменту.

Таблиця 1.1 – Органи системи менеджменту, які планують кредитну політику банку та якість кредитного портфелю

Орган системи ризик-менеджменту	Затверджує	Забезпечу розроблення	Бере участь у розробленні
Рада банку	+		
Комітет з управління ризиками			+
Правління банку		+	
Головний ризик-менеджер, підрозділ з управління			+
Головний комплаєнс-менеджер, підрозділ контролю за дотриманням норм			+

Аналітичне забезпечення кредитної політики включає кілька важливих аспектів, перш за все, ідентифікацію та оцінку кредитного ризику. Цей процес здійснюється за допомогою різноманітних методів і інструментів, що дозволяють виміряти ризики, пов'язані з кредитними операціями. Нормативні документи Національного банку України, такі як Положення №351 та №64, задають чіткі вимоги до процесу оцінки кредитного ризику [20,21].

У світовій практиці широко використовується так званий IRB-підхід (Internal Ratings-Based Approach), який дозволяє банкам самостійно оцінювати кредитний ризик на основі внутрішніх рейтингів. Основні компоненти цього підходу включають: EAD (експозиція під ризиком), PD (імовірність дефолту контрагента), LGD (втрати в разі дефолту). Ці параметри допомагають визначити розмір очікуваних збитків (Expected Loss, EL) у разі невиконання зобов'язань боржником. Застосування таких методів дозволяє банку не тільки визначити потенційні ризики, а й приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо кредитного портфелю, що в кінцевому результаті забезпечує стабільність та зростання банківської діяльності.

На етапі моделювання та прогнозування кредитної діяльності банку застосовуються різноманітні методи, моделі та інструменти, які спрямовані на змодельовання та прогнозування ключових показників фінансового стану банку

у різних умовах, включаючи нормальні та стресові сценарії. До таких методів належать експертні оцінки, бенчмаркінг, балансові методи, факторний аналіз, індексні методи, кореляційно-регресійний аналіз, а також використання методів машинного навчання та стрес-тестування [8].

Важливо відзначити, що аналітичний інструментарій кредитної діяльності банку є досить різноманітним і обширним. Однак на попередніх етапах, які передбачають застосування цих методів, важливо дотримуватися певної послідовності дій з метою максимізації ефективності та точності використаних моделей та інструментів.

У зв'язку зі зростанням фінансової складності, глобалізацією ринків та нестабільністю економічного середовища аналітичне забезпечення кредитної політики банку стає ще більш важливим. Банки мають урахувати різноманітні фактори, такі як макроекономічні тенденції, зміни в регулятивному середовищі та інші зовнішні чинники, щоб приймати оптимальні рішення щодо кредитування. При цьому швидкий розвиток цифрових технологій та великі обсяги даних створюють нові можливості для аналітичного забезпечення кредитної політики. Використання штучного інтелекту, машинного навчання та аналізу великих даних дозволяє банкам отримувати більш точні та швидкі прогнози, виявляти незвичайні тенденції та ризики, а також автоматизувати процеси прийняття рішень.

Висновки до розділу 1

У даному розділі аналізувалася природа кредитного портфеля та методики його дослідження. Значна увага була приділена технікам, які ефективно застосовуються для оцінювання якості кредитного портфеля. Кредитний портфель описується як організована колекція кредитних зобов'язань, яка відображає стратегічні рішення управління, відповідно до кредитної політики банку та регулятивних стандартів. Цілеспрямований нагляд за кредитним портфелем відіграє ключову роль у управлінській діяльності

банку, дозволяючи ефективно розподіляти фінансові ресурси, формулювати кредитну стратегію, мінімізувати ризики через різноманітність кредитних вкладень та розробляти політики кредитування на основі фінансової спроможності клієнтів, їхньої галузевої приналежності та форми власності. Результати такого аналізу слугують основою для стратегічних змін у методах кредитування.

Якість кредитного портфеля банку аналізується на основі оцінки потенційних втрат, які можливі внаслідок несплати кредитів, і відображається через створення спеціальних резервів. Співвідношення цих резервів до капіталу банку є вирішальним показником у системі рейтингування «CAMEL», який служить для оцінки якості активів банку. Ефективність і прибутковість кредитного портфеля прямо залежить від його структури, з особливою увагою на управління високоризикованими позиками та забезпечення їх ефективного контролю у загальній масі кредитів.

Банки повинні інтегрувати різноманітні фактори, включаючи макроекономічні тенденції та регулятивні зміни, для ефективного кредитування. Розвиток цифрових технологій та аналітики великих даних відкриває нові можливості для підтримки кредитної політики. Застосування штучного інтелекту, машинного навчання та аналізу даних дозволяє банкам покращувати точність прогнозів, виявляти аномалії та ризики, а також автоматизувати прийняття рішень, що забезпечує більшу оперативність та ефективність у кредитній сфері.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз фінансових показників діяльності АТ КБ «Приватбанк»

Акціонерне товариство КБ «ПриватБанк» відіграє значущу роль у фінансовій інфраструктурі України, забезпечуючи широкий спектр банківських послуг як для приватних клієнтів, так і для бізнесу. З огляду на місію банку, він фокусується на підтримці економічного розвитку країни, сприянні росту бізнесу та допомозі приватним клієнтам у реалізації їхніх фінансових потреб та амбіцій.

ПриватБанк використовує інноваційні технології для покращення своїх сервісів, що включає впровадження цифрових рішень для спрощення банківських процедур та забезпечення високої доступності послуг для клієнтів через онлайн платформи і мобільні додатки. Також ПриватБанк активно розробляє програми лояльності та фінансові інструменти, які відповідають різноманітним потребам клієнтів.

Завдяки державній підтримці та стратегії орієнтованості на клієнта, ПриватБанк зміцнив свої позиції на ринку та продовжує бути лідером серед українських банків. Його успіхи регулярно відзначаються на національному та міжнародному рівнях через отримання різноманітних нагород та рейтингів, що підтверджують високу якість послуг і стабільність банку (табл.2.1.) [22].

Зниження рейтингів, як вказано Moody's, є значним індикатором економічних та фінансових викликів, з якими стикається Україна внаслідок військового конфлікту. Рейтинг «Са» вказує на дуже високий кредитний ризик і означає, що фінансовий стан країни має серйозні проблеми, які можуть призвести до дефолту або до реструктуризації боргу.

Це зниження впливає на сприйняття міжнародних інвесторів та кредиторів щодо стабільності і надійності фінансових інструментів країни.

Воно також впливає на вартість запозичення для уряду та великих корпорацій, оскільки інвестори вимагають вищу відсоткову ставку для компенсації збільшеного ризику.

Таблиця 2.1 – Рейтингові позиції АТ КБ «ПриватБанк» [22]

Рейтинг	Вид рейтингу	Значення рейтингу
Standard Rating	Довгостроковий рейтинг за національною шкалою	uaAA
	Короткостроковий кредитний рейтинг	uaK1
	Рейтинг депозитів	ua.1
Fitch Ratings	Довгостроковий рейтинг за національною шкалою	AA (ukr)/Stable
	Рейтинг стійкості	ccc-
	Довгостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	CCC-
	Довгостроковий рейтинг РДЕ в національній валюті	CCC
	Короткостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	C
	Рейтинг підтримки	WD
	Рівень підтримки довгострокового РДЕ	WD
	Базова оцінка кредитоспроможності (BCA)	ca
Moody's (рейтинги визначаються на основі публічної інформації)	Скоригована базова оцінка кредитоспроможності (Adjusted BCA)	ca
	Довгострокові депозити (іноземна валюта)	Сaa3
	Довгострокові депозити (національна валюта)	Сaa3

Однак, існують також і потенційні позитивні аспекти, пов'язані з підвищеною увагою міжнародних фінансових інституцій та урядів інших країн до фінансової підтримки України. Це може включати додаткову фінансову допомогу, інвестиції в економічне відновлення та технічну підтримку для покращення фінансового управління та інфраструктури. [22]

Присутність АТ КБ «ПриватБанк» на міжнародному ринку, включаючи Литву, Італію, Португалію, острів Кіпр, а також представництва у містах Алма-Ата та Пекіна, свідчить про його глобальний характер та важливість на міжнародній арені. Таке розташування представництв сприяє розвитку міжнародних бізнес-зв'язків та забезпечує різноманітні можливості для клієнтів у сфері фінансових послуг.

За даними стійкості, АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував стабільність і надійність у фінансовому секторі, входячи в ТОП-10 банків України за цим показником. Це свідчить про довіру клієнтів та партнерів і підтверджує високий рівень фінансової дисципліни та управління ризиками в банку (табл.2.2).

Таблиця 2.2 – Рейтинг стійкості банків станом на 01.01.2023 р. [24]

Банк	Загальний рейтинг	Стресостійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків	Місце в ренкінгу за депозитами фізосіб
Укрсиббанк	4,39	4,3	4,6	4,22	7
Райффайзен Банк	4,34	4,1	4,9	3,89	3
Креді Агріколь Банк	4,16	3,8	4,5	4,33	11
Кредобанк	4,15	3,9	4,5	4,11	12
ОТП Банк	4,12	4	4,3	4,11	10
Приватбанк	4,04	3,5	4,5	4,33	1
Універсал Банк	3,84	3,1	4,9	3,56	4
ПУМБ	3,73	3,2	4,5	3,56	6
Ощадбанк	3,61	2,9	4,2	4,11	2
Укрексімбанк	3,6	3	4,5	3,33	8

Ці дані свідчать про значну фінансову стабільність та успішну діяльність АТ КБ «ПриватБанк» у контексті українського банківського сектору. Показник стресостійкості на рівні 3,5, хоча й не є самим високим, проте вказує на достатній рівень стійкості банку до можливих економічних та фінансових потрясінь. Цей показник використовується для визначення здатності банку ефективно управляти своїми ресурсами в умовах невизначеності та стресу.

Чистий прибуток у розмірі 3,934 млрд грн, який банк заробив у жовтні 2022 року, демонструє не тільки його здатність до генерації доходу, але й забезпечує значний внесок у стабільність всієї банківської системи України. Такий рівень прибутковості позитивно впливає на інвесторську впевненість та кредитний рейтинг самого банку, а також може сприяти підвищенню рейтингів країни у цілому.

Крім того, лідерство в рейтингу прибутковості серед українських банків свідчить про ефективність управління активами, капіталом та ризиками, які є

критично важливими аспектами у банківській справі. Це також показує, що ПриватБанк має потужну операційну модель та конкурентні переваги, які дозволяють йому відновлюватися і пристосовуватися до мінливих економічних умов в країні.

Статус системно важливого банку, яким володіє АТ КБ «ПриватБанк», вказує на те, що банк має значний вплив на стабільність та функціонування всієї фінансової системи країни. Такі банки підлягають особливому регулюванню та нагляду з боку Національного Банку України, оскільки їх потенційні проблеми можуть призвести до серйозних збурень у банківській системі та економіці в цілому.

Лідерство АТ КБ «ПриватБанк» у сегменті кредитування також свідчить про його стратегічну роль у забезпеченні доступу до фінансових ресурсів для як фізичних, так і юридичних осіб. Це допомагає стимулювати економічний розвиток та підтримувати бізнес-ініціативи на різних рівнях. Велика кількість кредитних продуктів та доступність фінансування відіграють ключову роль у зміцненні позицій банку на ринку.

Зауважте, що інформація про кредитування та інші аспекти діяльності банку, як зазвичай, викладена детально в таблицях звіту, що забезпечує зрозумілість та прозорість щодо ключових показників та результатів. Ці дані можуть включати розподіл кредитів за типами, динаміку зростання кредитного портфеля, структуру позик та інші фінансові показники, що дозволяють оцінити ефективність кредитної політики банку (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – ТОП-5 найбільших банків за виданими кредитами станом на 01.01.2023 рр. [25]

Банк	Всього видано кредитів, тис. грн	
	Фізичних осіб	Юридичних осіб
Приватбанк	73 596 983	184 010 558
Ощадбанк	17 744 422	95 478 213
Сенс Банк	34 031 442	39 609 192
Райффайзен Банк	9 751 018	63 884 064
ПУМБ	22 257 611	38 093 892

Високий чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році свідчить про його ефективну стратегію управління, адаптацію до змін у економічному середовищі та сильне керівництво. Це також може вказувати на успішне впровадження інновацій у продуктах і послугах, здатність залучати нових клієнтів і зберігати високий рівень довіри серед існуючих клієнтів.

Ефективна робота в таких умовах дозволяє банку не тільки утримувати лідируючі позиції на ринку, але й відігравати важливу роль в стабілізації фінансової системи країни, зокрема через підтримку бізнесу та приватних інвестицій. Це, в свою чергу, може мати позитивний вплив на загальноекономічну ситуацію в країні.

Такий чистий прибуток, наведений у табл. 2.4., є ключовим індикатором фінансової здоров'я банку та його здатності до подальшого розвитку і розширення своїх операцій.

Таблиця 2.4 – Розмір чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2022 роки

Рік	Розмір чистого прибутку, млрд.грн.	Відхилення чистого прибутку, до попереднього року, млрд.грн.
2020	25,306	-7,303
2021	35,050	9,744
2022	30,250	- 4,8

Аналізуючи динаміку чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за останні роки, можна бачити, як зовнішні економічні події впливають на фінансові результати банку. Рік 2021 був визначний як найуспішніший період з рекордним прибутком в 35,05 млрд. грн., що свідчить про ефективність управлінських рішень та стратегії банку у період відновлення після перших хвиль пандемії COVID-19.

Проте 2020 рік був складним через глобальні виклики пандемії, що значною мірою вплинуло на зниження прибутковості до 25,306 млрд. грн. Це відображає загальносвітову тенденцію в банківській сфері, де багато інституцій

зіткнулися з викликами збільшення кредитних ризиків та зниження прибутковості.

В 2022 році, попри військові дії та їх негативний вплив на економіку, АТ КБ «ПриватБанк» показав міцність і стійкість, вийшовши на показники майже доковідного 2020 року. Це може вказувати на дуже сильну позицію банку в умовах кризи, а також на ефективність заходів, які були вжиті для адаптації до нових викликів, таких як зниження кредитного навантаження та оптимізація витрат.

Ці результати підкреслюють важливість гнучкості та адаптивності фінансових інституцій до швидкозмінних умов ринку і зовнішнього середовища. АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував, що він може ефективно управляти ризиками і максимізувати можливості навіть у найскладніших умовах.

АТ КБ «ПриватБанк» запровадив низку заходів для полегшення фінансового тягаря своїх клієнтів, включаючи тимчасове припинення нарахування відсотків за кредитами, надання кредитних канікул, та реструктуризацію існуючих боргів. [22].

Ці заходи знизили чистий прибуток банку на 4,8 млрд грн., але дозволили йому залишатися конкурентоспроможним на фінансовому ринку. Що стосується джерел формування фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк», то основними з них є процентні та комісійні доходи. Зміни в динаміці цих доходів за період з 2020 по 2022 рік представлені на рис. 2.1.

На рис. 2.1. бачимо, що показники процентного та комісійного доходів АТ КБ «ПриватБанк» зростали протягом 2020-2021 років, але у 2022 році вони знизилися до 26,2 млрд грн. та 14,0 млрд грн. відповідно. Це зниження можна пов'язати з фінансовими послабленнями, наданими клієнтам, про які йшла мова раніше.

Детальний аналіз абсолютних та відносних відхилень показників процентного та комісійного доходів за період 2020-2022 років представлено у табл. 2.5.

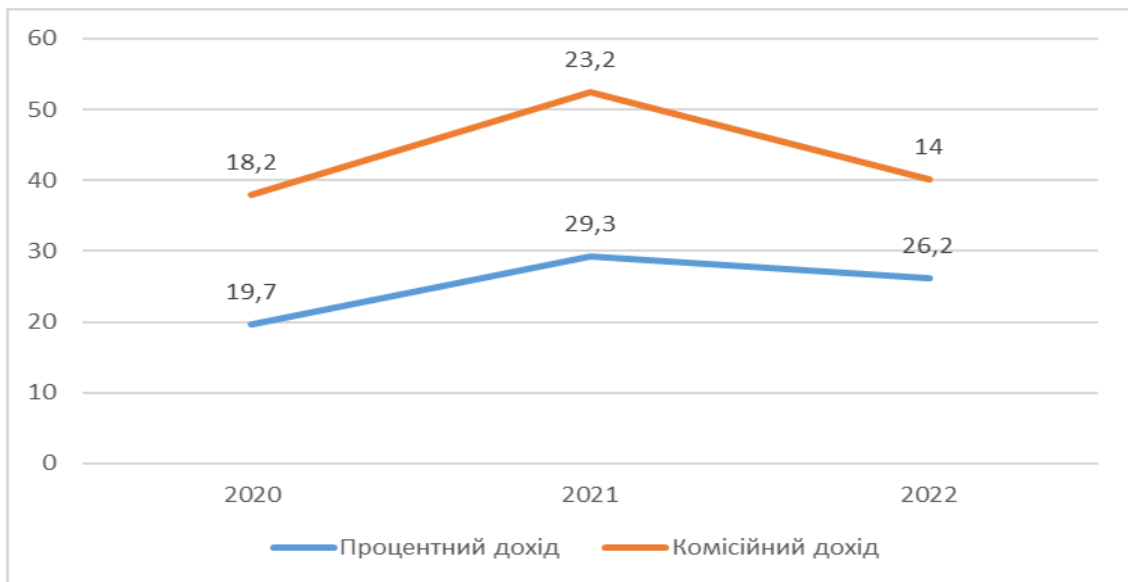

Рис. 2.1 – Динаміка зміни процентного та комісійного доходів АТ КБ «ПриватБанк», млрд. грн.

Згідно з даними табл. 2.5., у 2022 році процентний дохід АТ КБ «ПриватБанк» склав 26,2 млрд грн, що на 3,1% менше порівняно з 2021 роком, коли цей показник досягнув свого максимуму — 29,3 млрд грн, зі зростанням на 9,6%. Щодо комісійного доходу, у 2022 році він становив 14,0 млрд грн, що на 60% менше, ніж у попередньому році, коли він був 9,2 млрд грн. Зазначимо, що комісійний дохід банку у попередні роки показував стабільне зростання, складаючи 3,0 млрд грн у 2020 році та 5,0 млрд грн у 2021 році.

Таблиця 2.5 – Показники процентного та комісійного доходу АТ КБ «ПриватБанк», млрд.грн.

Рік	Процентний дохід	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення	Комісійний дохід.	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
2020	19,7	2,9	117,26	18,2	3,0	119,74
2021	29,3	9,6	148,73	23,2	5,0	127,47
2022	26,2	-3,1	89,42	14,0	-9,2	60,34

Таким чином, пікове зростання відносних відхилень показників процентного та комісійного доходів було зафіксоване у 2021 році, а в 2022 році відбулося значне їх зниження, доходючи до критичних значень — 89,42% для

процентного доходу та 60,34% для комісійного доходу, що підкреслює серйозність фінансових викликів для банку.

Розглянемо порівняльну характеристику джерел формування фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк», що базується на основних показниках фінансових результатів. Ці результати відіграють ключову роль у формуванні фінансових ресурсів банку і включають: процентні доходи, чистий процентний дохід, комісійні доходи, чистий комерційний дохід, процентні витрати, комерційні витрати, адміністративні та інші операційні витрати, податок на прибуток. В табл. 2.6 представлена динаміка цих основних показників протягом 2019-2022 років, що дозволяє зрозуміти, як змінювалася фінансова стабільність та ефективність операцій банку в умовах різних економічних викликів.

Аналіз цих даних може виявити тенденції в розподілі доходів і витрат, а також відобразити зміни у фінансовій політиці банку відповідно до зовнішніх впливів, таких як економічні кризи чи політичні зміни, що можуть мати важливий вплив на формування та використання його ресурсів.

Таблиця 2.6 – Динаміка показників фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк», млрд. грн.

Роки	Процентний дохід	Чистий процентний дохід	Комісійний дохід	Чистий комісійний дохід	Процентні витрати	Комісійні витрати	Адміністративні та інші операційні витрати	Податок на прибуток
2020	33,6	19,7	27,6	18,2	12,3	8,6	6,3	-4,4
2021	35,8	29,3	35,1	23,2	6,5	11,8	6,3	-9,9
2022	29,2	26,2	22,9	14,0	2,9	8,9	7,1	-2,9

Аналіз динаміки фінансових показників АТ КБ «ПриватБанк» виявляє, що головним джерелом доходу для банку залишаються процентні доходи, що свідчить про ефективність інвестування в активи та грамотне управління активами і пасивами, спрямоване на збільшення прибутків. В умовах військового конфлікту, АТ КБ «ПриватБанк», як і більшість українських банків,

опиняється під значним тиском, що вимагає особливої уваги до адаптації стратегій та подальшого розвитку. Підвищення ефективності роботи банку є ключовим у формуванні сприятливого ринкового середовища в Україні.

Фінансовий результат, або прибуток, є вирішальним показником, що відображає ефективність загальної економічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Цей показник вказує на перевагу отриманих доходів над понесеними витратами, що є важливим для оцінки загального стану та стійкості фінансових операцій банку в умовах змінних економічних обставин. [26].

Врахування прибутку як показника для оцінювання фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» може бути ускладнене змінним обсягом операцій протягом різних періодів. Аби точніше аналізувати прибутковість банку, критично важливо розраховувати та використовувати відносні показники, зокрема рентабельність, яка відображає ефективність використання активів та капіталу для генерації прибутку.

У табл. 2.7, яка містить дані про основні показники рентабельності АТ КБ «ПриватБанк», можна оцінити, як ефективно банк управляє своїми ресурсами в порівнянні з попередніми періодами. Це дозволяє не лише аналізувати чистий прибуток, але й відслідковувати, як зміни у фінансовій структурі та операційній діяльності впливають на загальну ефективність банку.

Таблиця 2.7 – Основні показники рентабельності АТ КБ «ПриватБанк», %

Роки	Прибутковість активів (ROA)	Прибутковість капіталу (ROE)	Чиста процентна маржа (ЧПМ)	Чистий спред (ЧС)
2020	6,62	47,91	5,65	5,72
2021	8,73	52,38	7,3	5,05
2022	2,84	26,06	5,38	4,07

Ці показники рентабельності АТ КБ «ПриватБанк», такі як ROA і ROE, вказують на високу ефективність управління ресурсами та капіталом банку. Високий рівень ROA свідчить про те, що банк ефективно генерує прибуток зі своїх активів. В той же час, значення ROE виявляється вражаючим, оскільки

показує, що банк здатен генерувати значний прибуток відповідно до свого капіталу, значно перевищуючи типові галузеві нормативи.

Однак, хоча такі високі показники рентабельності на перший погляд є позитивними, вони також можуть вказувати на потенційні ризики, наприклад, перевищення агресивності у кредитуванні або надмірний ризик в інвестиційних стратегіях. Важливо також аналізувати інші фактори, які можуть впливати на ці показники, включаючи зміни у регуляторному середовищі, економічні умови та стратегічні рішення керівництва.

Для повнішого розуміння стану банку, цілісний аналіз фінансової стабільності повинен також включати оцінку ліквідності, кредитного портфеля, рівня проблемних активів та їх здатності впоратися з зовнішніми шоками, особливо в контексті воєнних дій та їх впливу на фінансовий сектор. В таких умовах, стрес-тестування та сценарійне планування стають необхідними інструментами для оцінки стійкості та адаптивності банку до мінливих умов.

Аналізуючи показники «чиста процентна маржа» (ЧПМ) та «чистий спред» для АТ КБ «ПриватБанк» за період з 2020 по 2022 роки, можна відзначити стабільну ефективність банку у забезпеченні високої рентабельності, незважаючи на виклики, такі як військові конфлікти.

Чиста процентна маржа (ЧПМ) вимірює, скільки чистого відсоткового доходу генерує кожна гривня активів банку. Нормативне значення для цього показника становить 4,5%. Проте, зафіксовані показники ПриватБанку значно перевищують цей поріг: у 2020 році ЧПМ досягла 5,65%, а в 2022 році — 5,38%. Це свідчить про здатність банку ефективно генерувати прибуток зі своїх активів навіть у складних умовах.

Чистий спред відображає рівень узгодженості між процентними ставками, що застосовуються банком для кредитних і депозитних операцій. Рекомендоване значення для чистого спреду складає не менше 1,25%. Для ПриватБанку цей показник також є вищим за рекомендовані норми, досягнувши 5,09% у 2020 році та знизившись до 4,07% у 2022 році. Це

демонструє, що банк підтримує високий рівень маржі між вартістю залучених коштів та доходами від кредитування.

Комплексна оцінка рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» є важливою для розуміння його фінансової стійкості та потенціалу розвитку. Точний аналіз фінансових показників дозволяє забезпечити стейкхолдерів повною та змістовною інформацією, яка необхідна для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Постійний моніторинг діяльності банку дозволяє оперативно відслідковувати зміни у фінансовому стані та реагувати на них шляхом адаптації стратегічних та тактичних підходів. Це включає регулювання діяльності відповідно до поточних умов ринку та потреб стейкхолдерів.

Ефективне управління прибутковістю банку, його адекватна оцінка та аналіз є критично важливими для досягнення стратегічних цілей банку. Це включає забезпечення диверсифікації джерел формування фінансових ресурсів, що зменшує ризики та підвищує загальну фінансову безпеку банку. Здатність адаптуватися до змінюваних умов, а також проактивне планування і виконання внутрішніх поліпшень, сприяє підвищенню конкурентоспроможності та фінансового здоров'я банку на тривалу перспективу [27].

2.2. Аналіз кредитного портфелю банку АТ КБ «Приватбанк»

Значне зростання загального обсягу ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» на 31% протягом 2020-2022 років є індикатором стабільного фінансового зростання та зміцнення банку на ринку. Це зростання ресурсів відкриває банку додаткові можливості для розширення його активної діяльності та реалізації прибуткових проєктів, що сприяє подальшому розвитку.

Щоб краще зрозуміти, яким чином банк управляє своїми збільшеними ресурсами, важливо розглянути структуру його активів. Структура активів, як відображено в табл. 2.8, може надати детальнішу картину того, які активи

становлять основу ресурсної бази банку та як ці активи використовуються для генерації доходів.

Таблиця 2.8 – Динаміка структури активів АТ КБ «Приватбанк» [28-29]

Активи	2020		2021		2022	
	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%
Грошові кошти, їх еквіваленти та обов'язкові резерви	49 911	13,04	52 835	13,03	96 380	17,83
Заборгованість інших банків	25 059	6,55	-	-	-	-
Кредити та аванси банкам	-	-	26 243	6,47	103 837	19,21
Кредити та аванси клієнтам	55 021	14,38	68 218	16,83	68 084	12,59
Інвестиційні цінні папери за СВПЗ	100 750	26,33	93 096	22,96	95 716	17,70
Інвестиційні цінні папери за СВІСД	119 196	31,15	129 074	31,84	143 920	26,62
Інвестиційні цінні папери за АС	1 765	0,46	107	0,03	116	0,02
Поточні податкові активи	6660	1,74	9 978	2,46	9 079	1,68
Відстрочені податкові активи	-	-	-	-	1 100	0,20
Інвестиційна нерухомість	2 933	0,77	1 989	0,49	2 155	0,40
Активи з права користування	1 748	0,45	-	-	-	-
Основні засоби та нематеріальні активи	5 982	1,56	7 450	1,84	6 700	1,24
Інші фінансові активи	3 467	0,91	6 673	1,65	4 318	0,80
Інші активи	8 901	2,33	9 715	2,40	9 189	1,70
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	1 228	0,32	-	-	-	-
Активи, утримувані для продажу	32	0,01	7	0,002	64	0,01
Всього активів	382 643	100	401 385	100	540 658	100

З метою забезпечення адекватного рівня ліквідності, банк утримує значну частину своїх ресурсів у ліквідній формі, зокрема, готівкові кошти та їхні еквіваленти становлять 13-18% активів. Ці активи, хоч і не приносять доходів, важливі для фінансової стабільності банку, проте важливо збалансувати їх обсяг, щоб не втратити потенціал для генерування доходів від інших інвестицій.

Незважаючи на те, що кредити клієнтам традиційно становлять основу активів банку, частка таких активів в «ПриватБанку» за останні три роки була відносно низькою — від 12 до 17%. Однак у 2022 році спостерігалось збільшення обсягу кредитування інших банків до 19%. Найбільшу частку активів банку становлять інвестиції в цінні папери, які у 2020 році сягнули 220 мільйонів гривень, а у 2022 році зросли до майже 240 мільйонів гривень. Основним об'єктом інвестування для банку залишаються державні внутрішні облігації, що розглядаються як надійний та відносно прибутковий напрямок інвестицій.

У даному контексті ми спостерігаємо, що «ПриватБанк» може мати обмежені можливості щодо виконання своєї кредитно-інвестиційної функції, яка має за мету стимулювання кредитування бізнесу для сприяння економічному розвитку країни. Основна частина ресурсів банку, що складається з депозитів та коштів на рахунках клієнтів, перенаправляється в державні цінні папери. Це перетворює банк на посередника, який використовує заощадження своїх клієнтів для фінансування держави, а не на пряме сприяння бізнес-сектору через кредитування.

Така стратегія може мати на увазі певні обмеження для економічного зростання, оскільки кошти, які могли б бути використані для розвитку приватного сектору, замість цього слугують підтримці державного боргу. Це також вказує на потребу в балансуванні між забезпеченням державних фінансових потреб та підтримкою приватного сектору, що є ключовим для здорового економічного розвитку країни.

У 2022-2023 роках АТ КБ «ПриватБанк» активно розвиває різноманітні кредитні продукти, спрямовані на задоволення фінансових потреб приватних осіб та бізнесу. Для приватних клієнтів банк пропонує наступні види кредитування:

- Кредитування за допомогою кредитних карток - цей продукт забезпечує клієнтам можливість миттєвих покупок із наступним погашенням боргу в зручний термін.

- Оплата частинами і миттєва розстрочка - ці опції дозволяють клієнтам розбити платежі на декілька частин для полегшення фінансового навантаження.
- Кредит готівкою - можливість отримати готівкові кошти для особистих потреб.
- Кредит на авто з пробігом та кредити на нові авто - спеціалізовані кредити, що дозволяють клієнтам придбати транспортні засоби.
- Кредити «єОселя» - кредитні програми, що сприяють придбанню нерухомості.

Для корпоративних клієнтів ПриватБанк надає широкий спектр кредитних продуктів, які включають:

- Програми «5-7-9%» - спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу з зниженими відсотковими ставками.
- Агросезон - кредитування для аграріїв на сезонні потреби.
- Кредит під заставу депозиту - можливість отримання кредиту під заставу вже існуючих депозитів.
- Кредитна лінія та кредитний ліміт - гнучкі варіанти фінансування для покриття поточних потреб бізнесу.
- Кредитні програми - включають кредит на купівлю основних засобів, КУБ (кредит українського бізнесу), лізинг, овердрафт тощо.

На додаток, 18 мільйонів клієнтів банку користуються картою «Універсальна», яка надає додаткові можливості для управління особистими фінансами та здійснення повсякденних операцій. Ця картка є ключовим інструментом для забезпечення зручності та доступності банківських послуг.

Такий широкий спектр кредитних продуктів демонструє зосередженість ПриватБанку на задоволенні різноманітних потреб своїх клієнтів та підкреслює його роль як важливого учасника у фінансовій підтримці приватних осіб та бізнесу в Україні.

Аналізуючи динаміку структури кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за період 2020-2022 роки, особливу увагу заслуговує складова,

яка класифікується як «Кредити, що управляються як окремий портфель». Ця категорія включає непрацюючі кредити, які були видані до моменту націоналізації банку 19 грудня 2016 року. Ці кредити об'єднані в окремий портфель через спільні характеристики кредитного ризику, які не змінюються в залежності від галузі економіки чи напряму комерційної діяльності позичальника. На завершення 2022 року банк сформував резерв на суму 167 435 млн грн для покриття очікуваних кредитних збитків по цих кредитах. У тому ж році, ПриватБанк провів списання кредитів на суму 44 млн грн, використовуючи кошти з цього резерву, та планує продовжити вживання заходів для відновлення цих заборгованостей (табл. 2.9).

Ця частина кредитного портфеля вимагає особливої уваги управління, оскільки значний обсяг непрацюючих кредитів може вплинути на фінансову стабільність банку. Вжиття ефективних заходів для зменшення обсягу проблемних активів та поліпшення якості кредитного портфеля є ключовими завданнями для забезпечення довгострокової стійкості та надійності банку.

Наразі «ПриватБанк» активно розширює свою діяльність у сфері кредитування фізичних осіб, особливо через кредитні картки, з сумою кредитування у 2022 році, що склала 46,5 млрд грн. Ця сума становить понад 18% загального кредитного портфеля банку. Зазначається постійне зростання цього сегменту кредитування з кожним роком.

Кредитування малого та середнього бізнесу також демонструє стабільне зростання, досягнувши у 2022 році 21 млрд грн. Особливо це пов'язано з участю банку в державній програмі "5-7-9%", що сприяє компенсації частини відсотків за кредитами для підтримки бізнесу.

Щодо управління кредитними ризиками, «ПриватБанк» сформував значний резерв під очікувані кредитні збитки. Зокрема, у 2022 році було відшкодовано загалом 359 млн грн за рахунок резервів, використаних у попередні роки. Ця сума включає відшкодування на суму 238 млн грн за кредитними картками, 98 млн грн за кредитами, виданими юридичним особам,

21 млн грн за іпотечними кредитами, а також 2 млн грн за кредитами, наданими малому та середньому бізнесу.

Таблиця 2.9 – Динаміка структури кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк», млн грн [28-29]

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення 2022-2020
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	164 332	163 513	167 931	3 599
Кредити юридичним особам	5 509	4 091	5 340	-169
Кредити фізичним особам – кредитні картки	40 609	45 314	46 593	5 984
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	9 566	9 858	3 912	-5 654
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	3 500	5 343	3 880	330
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	35	394	328	293
Кредити фізичним особам – інші кредити	129	83	26	-103
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	6 859	11 903	21 311	14 452
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – фізичні особи	1 052	735	364	-688
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – юридичні особи	588	267	162	-426
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – підприємства малого та середнього бізнесу (МСП)	517	1 067	649	132
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	232 772	242 568	250 496	17 724
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(177 751)	(174 350)	(182 412)	(4 661)
Всього кредитів та авансів клієнтам	55 021	68 218	68 084	13 063

Такі заходи свідчать про продуману політику банку щодо управління ризиками та стійкості його фінансового стану, що дозволяє забезпечувати підтримку клієнтам, з одночасним зниженням потенційних фінансових втрат.

ПриватБанк провів аналіз платоспроможності своїх клієнтів, враховуючи зміни через воєнні дії станом на 31 грудня 2022 року. В результаті аналізу банк

включив до своїх витрат пункт «Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності, визначені згідно з МСФЗ 9». Ці витрати, які становили 10 870 млн грн, були пов'язані з підвищенням кредитних ризиків та оцінками пошкодження заставного майна, що відображає зростання потенційних фінансових втрат через зовнішні обставини.

Структура кредитного портфеля банку за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності за 2021-2022 роки представлена в табл. 2.10. Основні дані показують, що у 2022 році загальний кредитний портфель банку, за виключенням кредитів та дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом, які управляються окремо, склав 82,6 млрд грн (без врахування сформованих резервів).

Значну частину кредитного портфеля становлять кредити фізичним особам, які у 2022 році досягли 55,1 млрд грн. З цієї суми 46,6 млрд грн було видано через кредитні картки, що складає 66,7% від загального реального кредитного портфеля банку. Це підкреслює важливість сегменту роздрібного кредитування для банку, а також його залежність від кредитних продуктів для фізичних осіб у своїй діяльності.

Протягом 2020-2021 років ПриватБанк демонстрував значну активність у сфері кредитування фізичних осіб, що відображає стратегію банку зосередитися на роздрібному банкінгу.

У 2021 році загальний обсяг кредитів, наданих населенню, склав 61,7 млрд грн, з яких 45,3 млрд грн було видано через кредитні картки. Це становило 78,1% від загального обсягу кредитів у розмірі 79 млрд грн, які були видані за винятком тих, що входять до «особливого» окремого портфелю. Цей високий відсоток підкреслює зосередженість банку на споживчому кредитуванні як основній діяльності.

У 2020 році банк також активно кредитував населення, надавши кредити на суму 55 млрд грн, з яких 40,6 млрд грн було видано через кредитні картки. Загальна сума кредитів, наданих клієнтам без врахування окремого портфелю,

становила 68,4 млрд грн, і частка кредитів фізичним особам склала 80,4% від цього обсягу.

Аналізуючи кредитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» за останні роки, можна визначити, що основний акцент у кредитуванні зроблено на фізичних осіб, особливо через випуск кредитних карток. Це підкреслює стратегічний напрям банку на роздрібний кредитний ринок.

Таблиця 2.10 – Структура кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» за галузями економіки [28-29]

Показник	2021		2022	
	млн грн	%	млн грн	%
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремих портфель	163 513	67	167 931	67
Кредити фізичним особам	61 727	25	55 103	22
Кредити юридичним особам та підприємствам малого та середнього				
Рослинництво	2 988	2	12 325	5
Роздрібна торгівля	2 889	2	3 578	2
Оптова торгівля	2 377	2	2 868	2
Інфраструктура	1 104	1	1 206	1
Виробництво товарів народного споживання	800	-	1 033	1
Устаткування та обладнання	798	-	883	-
Паливно-енергетичний комплекс	635	-	674	-
Автомобільні дилери	522	-	617	-
Харчова промисловість	462	-	614	-
Послуги	1 066	1	574	-
Будівництво та нерухомість	764	-	512	-
Інше АПК та пов'язані галузі	497	-	425	-
Торгівля сільськогосподарською продукцією	259	-	343	-
Металургійний комплекс	342	-	326	-
Будівельні матеріали	370	-	324	-
Тваринництво	197	-	313	-
Соціальний сектор	359	-	278	-
Хімічний комплекс	170	-	162	-
Переробка сільськогосподарської продукції	89	-	151	-
Авіабудування	136	-	141	-
Фінансовий сектор	5	-	4	-
Автомобілебудування	2	-	1	-
Інше	497	-	110	-
Всього кредитів та авансів клієнтам	242 568	100	250 496	100

Щодо кредитування бізнес-сегментів, значна увага приділяється таким галузям, як рослинництво, роздрібна та оптова торгівля, інфраструктура та виробництво товарів народного споживання. Проте, ці напрями складають лише невелику частку в загальному кредитному портфелі банку. Державна програма підтримки малого бізнесу «5-7-9%» не змогла значною мірою змінити фокус кредитування на користь більш активного фінансування бізнесу.

Окрему увагу варто приділити управлінню кредитами, що класифікуються як «окремий портфель». Ці непрацюючі кредити, видані до націоналізації банку, формують значний фінансовий резерв, який міг би бути використаний для інших, більш прибуткових напрямків діяльності. Ефективне управління цими активами є критично важливим для звільнення ресурсів банку та переорієнтації їх на більш прибуткові сегменти ринку, зокрема на підтримку прибуткових інвестиційних проектів та кредитування бізнесу, що сприятиме загальному економічному розвитку.

2.3. Оцінка якості кредитного портфелю АТ КБ «Приватбанк»

Ефективність кредитних операцій банку тісно пов'язана з якістю його позикової діяльності, що вимірюється через аналіз непрацюючих кредитів (NPL). Цей показник дозволяє оцінити, яка частка кредитів, виданих банком, виявляється проблемною або не приносить дохід через невиконання зобов'язань позичальниками. Значення NPL є критично важливим індикатором, який вказує на потенційні ризики в кредитному портфелі банку та його загальну фінансову стійкість.

Детальні результати аналізу якості кредитів, наданих АТ КБ «ПриватБанк», представлені в табл. 2.11. Вивчення цих даних дозволяє зрозуміти структуру кредитного портфеля, оцінити зміни в частці NPL протягом часу та визначити ефективність заходів, що вживаються банком для управління кредитними ризиками. Зменшення частки непрацюючих кредитів

може свідчити про поліпшення кредитної політики банку або про ефективність стратегій відновлення заборгованостей.

Таблиця 2.11 – Аналіз кредитів АТ КБ «ПриватБанк» за якістю кредитів

Показни	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Непрацюючі кредити (NPL), млрд. грн.	181,19	174,53	178,93
Сукупна сума кредитів клієнтам, млрд.	305,16	245,01	249,62
Питома вага непрацюючих кредитів (NPL) в сукупній сумі кредитів клієнтам	74,0	69,9	69,2

Статистичні дані, представлені у табл. 2.11, вказують на високий рівень токсичності кредитних операцій банку в 2020 році, де 74% усіх кредитів були класифіковані як непрацюючі, що значно перевищує бажаний показник у до 5%. Однак, упродовж 2020 та 2021 років спостерігалась позитивна динаміка зниження частки непрацюючих кредитів (NPL) у загальному обсязі кредитів клієнтам, що досягла 69,2% на кінець зазначеного періоду, завдяки активному списанню таких активів.

Табл. 2.12 представляє аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк», які включають кредити з оцінкою можливих збитків на термін дії кредиту, а також ті кредити, які були знецінені та чиї умови були переглянуті протягом періоду. Такі кредити класифікуються як реструктуровані. В таблиці також вказані збитки, які виникли в результаті модифікації цих кредитних угод.

Таблиця 2.12 – Модифіковані та реструктуризовані кредити та аванси клієнтам

У мільйонах українських гривень	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2022 р.
Кредити клієнтам, модифіковані протягом періоду		
Амортизована вартість до модифікації	139	3723
Амортизована вартість після модифікації	138	3668
Чистий збиток/прибуток від модифікації	(1)	(55)

Реструктуризація кредитів є важливим інструментом управління кредитним ризиком, який дозволяє банку знижувати потенційні збитки, забезпечуючи при цьому можливість для позичальників виправити своє фінансове становище. Модифікація умов кредиту може включати зміну

процентних ставок, подовження строків погашення, зменшення розміру щомісячних платежів або навіть зниження основної суми боргу.

Такі зміни, хоч і можуть призвести до первісних фінансових збитків для банку у вигляді втрат від модифікації, в довгостроковій перспективі можуть бути вигідні, якщо вони дозволяють уникнути повної втрати коштів через невиконання позичальником своїх зобов'язань. Це підкреслює стратегію банку щодо відповідального кредитування і підтримки своїх клієнтів у складних фінансових умовах, а також забезпечує підвищення загальної стійкості кредитного портфеля банку.

Фінансовий вплив заставного забезпечення на кредитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» можна детально вивчати через аналіз структури забезпечених та незабезпечених активів. Цей аналіз дозволяє окремо визначити активи, за якими вартість заставного забезпечення та інших інструментів підвищення кредитної якості дорівнює або перевищує балансову вартість активу (ці активи класифікуються як «активи з надлишковим заставним забезпеченням»). Також визначаються активи, де вартість заставного забезпечення є меншою за балансову вартість (відомі як «активи з недостатнім заставним забезпеченням»).

Іпотечні кредити, як правило, забезпечуються житловою нерухомістю, що забезпечує високий рівень гарантій для банку. Автокредити, відповідно, забезпечені транспортними засобами. В обох випадках предмет застави має високу ліквідність, що є позитивним фактором для зниження кредитних ризиків.

Кредитування малого та середнього бізнесу здійснюється під заставу комерційної нерухомості, обладнання або комерційних автомобілів, що дозволяє забезпечити додаткову безпеку кредитних операцій. Дебіторська заборгованість, пов'язана з фінансовим лізингом, забезпечена як нерухомістю, так і транспортними засобами.

Кредити, які не вимагають заставного забезпечення, такі як споживчі кредити та кредити через кредитні картки, хоч і не включені у загальну суму

заставних активів, формують значну частку портфеля. На 31 грудня 2021 року загальна сума таких незабезпечених кредитів складала 1 231 мільйон гривень, що на 2021 рік зменшилася до 387 мільйонів гривень, свідчаючи про зміни в структурі кредитного портфеля.

У табл. 2.13 представлено детальний вплив забезпечення на структуру кредитного портфеля у 2021-2022 роках, де можна простежити динаміку та зміни у співвідношенні між заставними та незабезпеченими кредитами, що важливо для оцінки загальної кредитної політики банку та ефективності управління ризиками.

При первісному визнанні кредитів та авансів клієнтам, ПриватБанк визначає справедливую вартість застави за допомогою оцінювальних методів, що зазвичай застосовуються до аналогічних активів. Це є стандартною практикою, яка дозволяє банку точно визначити вартість забезпечення за позиками.

Таблиця 2.13 – Вплив кредитного забезпечення

У мільйонах українських гривень	Активи з надлишковим заставним забезпеченням		Активи з недостатнім заставним забезпеченням	
	Чиста балансова вартість активів	Справедлива вартість забезпечення	Чиста балансова вартість активів	Справедлива вартість забезпечення
31.12.2021 р.				
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	1142	2612	49	
Кредити юридичним особам	2555	5464	416	93
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	3512	10711	37	5
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	350	722	-	-
Кредити фізичним особам - інші кредити	21	56	-	-
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	6276	17395	3664	664
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	1921	3941	19	16
31.12.2022 р.				
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	366	1121	130	
Кредити юридичним особам	3628	6839	533	121
Кредити фізичним особам -	2178	6252	461	4

іпотечні кредити				
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	213	512	39	1
Кредити фізичним особам - інші кредити	13	30	-	-
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	7558	19853	11601	6034
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	813	2487	121	1

Аналізуючи вплив кредитного ризику, важливо розглянути рівень забезпеченості кредитного портфеля банку. Індикатори цієї забезпеченості, які відображають ступінь покриття наявних кредитів відповідними резервами, представлені у табл. 2.13. Протягом аналізованого періоду коефіцієнт захищеності позик, що ілюструє, наскільки наявні резерви покривають кредити, показав зниження. Це може бути пов'язано з активним списанням непрацюючих кредитів через наявні резерви, відображаючи вплив політики банку щодо старих заборгованостей, виданих до націоналізації 19 грудня 2016 року. Зменшення коефіцієнта може також вказувати на неспроможність банку ефективно вирішувати проблему непрацюючих кредитів.

Таблиця 2.14 – Забезпеченість кредитного портфелю АТ КБ «Приватбанк»

Показник	2020	2021	2022
Кредити клієнтам, млн грн	232772	242568	250496
Резерви на покриття збитків за позиками, млн грн	177751	174350	182412
Сума забезпечення за кредитами (застанова), млн грн	30985	41679	43255
Величина непокритого кредитного ризику, млн грн	368,3	0	0
Регулятивний капітал	35257	40843	54524
Коефіцієнт забезпеченості позик	0,13	0,17	0,17
Коефіцієнт захищеності позик	0,76	0,72	0,73
Коефіцієнт достатності капіталу (Н2)	28,09	18,33	23,78
Коефіцієнт достатності капіталу (Н3)	14,06	9,17	11,9

Однак, коефіцієнт забезпеченості позик, що відображає відношення обсягу застав до наданих кредитів, протягом аналізованого періоду показує зростання. Це зумовлено збільшенням суми застави за кредитами, що

позитивно впливає на загальну захищеність активів банку. Така динаміка є свідченням покращення умов кредитування та збільшення фінансової безпеки банку, сприяючи зміцненню його позицій на ринку.

ПриватБанк, як і всі банки в Україні, підпорядковується регуляторним нормативам капіталу, встановленим Національним банком України. Ці нормативи включають норматив Н2, який вимагає, щоб капітал банку був не менше 10% від його активів, і норматив Н3, що встановлює мінімум у 7% для основного капіталу. Ці нормативи мають велике значення для забезпечення стійкості та надійності банківської системи.

Протягом аналізованого періоду (2020-2022 роки) динаміка нормативів капіталу показує, що банк пережив періоди як зниження, так і зростання регулятивного капіталу. Зниження нормативів у 2021 році могло вказувати на підвищені ризики або збільшення активів із вищим рівнем ризику, що вимагало більшого капіталу для покриття потенційних втрат. Проте зростання обсягу регулятивного капіталу у 2022 році може свідчити про вжиті заходи щодо зміцнення капітальної бази банку і покращення його фінансової стабільності.

Кредитний ризик, який характеризується встановленими Національним банком України нормативами кредитного ризику, також показує стабільне дотримання банком встановлених норм. Це свідчить про ефективність систем управління ризиками в банку, адекватність резервування під кредитні ризики та відповідність до строгих вимог регулятора. Підтримка високих стандартів у кредитній діяльності та адекватне резервування дозволяють банку мінімізувати потенційні втрати і забезпечувати стабільне функціонування навіть у складних умовах ринку.

Для глибокого розуміння кредитної політики АТ КБ «ПриватБанк» важливо оцінити, як банк дотримується нормативів кредитного ризику протягом 2020-2022 років. Дані про відповідність цим нормативам відображені на рис. 2,2, що дозволяє аналізувати динаміку та ефективність управління кредитними ризиками.

Аналіз даних з рис. 2.2 підтверджує, що ПриватБанк не тільки виконує, а й значно перевершує встановлені Національним банком України нормативи кредитного ризику, що свідчить про високий рівень фінансової безпеки та консервативну кредитну політику банку.

Норматив Н7, який обмежує максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента до 25%, у ПриватБанку демонструє значне зниження — з 16,64% на початку 2020 року до 8,01% у 2022 році.

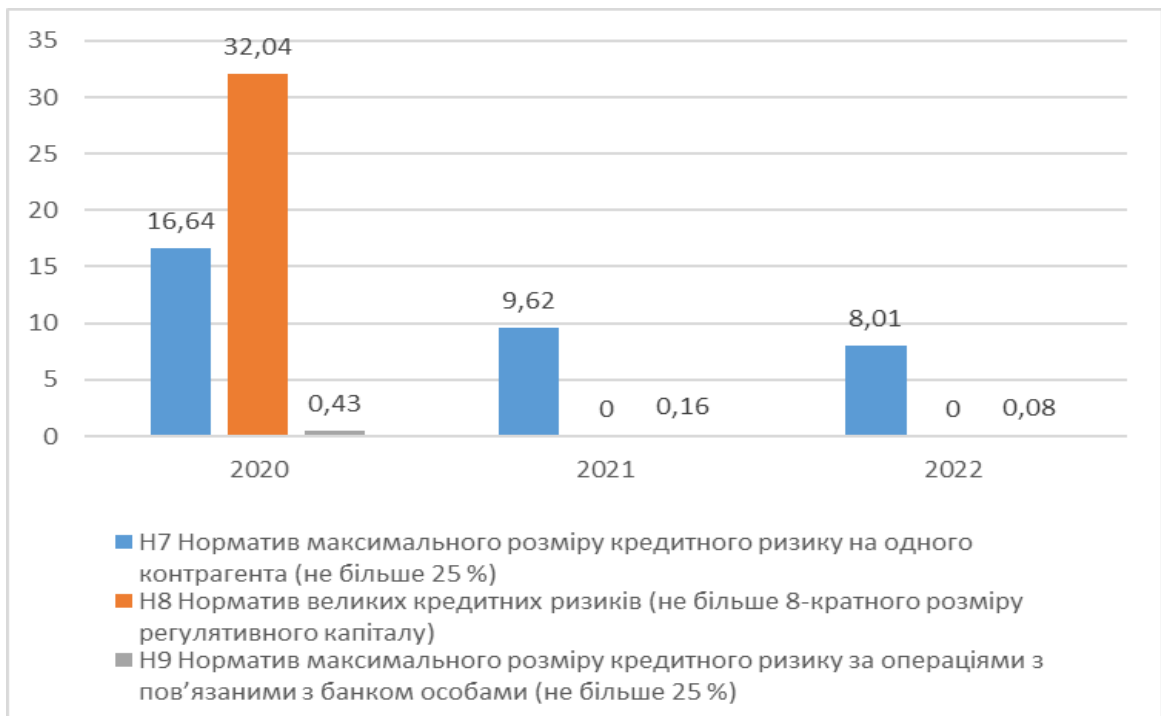

Рис. 2.2 – Нормативи кредитного ризику АТ КБ «Приватбанк», % [28-29]

Це зменшення може бути обумовлено декількома факторами:

1. Загальне зменшення частки кредитування в активних операціях банку.
2. Свідоме обмеження надання великих кредитів одному позичальнику або контрагенту для зниження потенційних ризиків.
3. Збільшення розподілу кредитного портфеля серед більшої кількості позичальників, що забезпечує краще розподілення ризиків.

Норматив Н8, який встановлює ліміт для сукупності великих кредитних ризиків у 8-кратному розмірі від регулятивного капіталу банку, також дотримується банком з великим запасом. З 2021 року показник має значення 0,

що свідчить про те, що ПриватБанк не надає кредити, що перевищують 10% свого регулятивного капіталу. Це підкреслює високий рівень обережності банку у управлінні своїми кредитними ризиками.

Зазначене зниження великих кредитних ризиків та дотримання нормативів є позитивним сигналом для ринку та інвесторів, оскільки свідчить про стійкість та надійність фінансового стану ПриватБанку. Це також вказує на ефективність політик управління ризиками, які дозволяють банку мінімізувати потенційні втрати та забезпечити стабільність у непростих економічних умовах.

Дотримання ПриватБанком нормативу Н9, який обмежує розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами, демонструє високий рівень обережності та прозорості в управлінні фінансовими ризиками. Цей норматив встановлено на рівні не більше 25%, але фактичні показники банку на початку 2020 року становили всього 0,43%, а в 2023 році — 0%. Ці дані свідчать про вкрай обмежену взаємодію банку з пов'язаними особами у кредитних операціях, що є позитивним з огляду на зниження потенційних конфліктів інтересів та ризиків.

Оскільки ПриватБанк є державною установою з моменту націоналізації, визначення категорії "пов'язані особи" може справді бути складнішим, оскільки теоретично це можуть бути будь-які державні структури або компанії, що мають державну частку власності. Однак, обмеження у взаємодії з такими особами та строге дотримання нормативів є ключовим аспектом у забезпеченні прозорості та зниження ризиків у діяльності банку.

Що стосується структури активів банку у 2022 році, значна частка в ній належала кредитам та авансам банкам, які склали 103,8 млрд грн або 19,2% від загальної суми активів. Важливу роль в цьому обсязі відіграли депозитні сертифікати Національного банку України на суму 100 млрд грн та кошти умовного зберігання (ескроу) в НБУ на суму 3,7 млрд грн. У попередні роки, 2021 і 2020, такі активи були значно меншими і становили лише 26,2 млрд грн, що також формувалось з депозитних сертифікатів НБУ.

Збільшення частки таких активів може вказувати на зміну інвестиційної стратегії банку або на реакцію на змінені умови на фінансових ринках, що вимагають більшої ліквідності або нижчих ризиків.

Коли банк належить до активів держави, він автоматично стає інструментом у руках державної влади для реалізації політичних та економічних стратегій у фінансовому секторі. Це відкриває перед урядом можливість використання банківських механізмів для маневрування у випадку економічних криз або інших непередбачуваних обставин, що можуть загрожувати стабільності країни. Ці інструменти стають особливо значущими в контексті реагування на зовнішні виклики та загрози, дозволяючи оперативнo втручатися у ситуацію з метою забезпечення загальнонаціональної фінансової стабільності та підтримки економічного балансу.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі кваліфікаційної роботи подано аналітичний огляд діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та його ролі в контексті банківської системи України за період з 2020 по 2022 рік. Особлива увага приділена розгляду еволюції банківської системи країни, позиції та значенню ПриватБанку як у мирний, так і воєнний періоди, а також аналізу джерел фінансування, що використовує банк.

У дослідженні розглянуто ключову роль та позицію АТ КБ «ПриватБанк» у структурі банківської системи України, відмінності його становища у довоєнний та військовий періоди. ПриватБанк зберігає лідируючі позиції на фінансовому ринку України, що підтверджується численними рейтингами та нагородами.

У 2022 році, на фоні ескалації конфлікту з Росією, рейтингове агентство Moody's переглянуло кредитні рейтинги банку, знизивши оцінку кредитоспроможності з «Саа3» до «Са». Це рішення було зумовлене загальним

зниженням рейтингу незабезпеченого боргу України, викликаного впливом війни на економіку та державні фінанси країни.

Станом на 1 січня 2023 року, АТ КБ «ПриватБанк» залишається у ТОП-10 найбільш стійких банків України. Банк продемонстрував високі показники стресостійкості, посівши шосте місце у загальному рейтингу банків з оцінкою «стресостійкість» та загальним балом 3,5.

Важливо також зазначити, що в жовтні 2022 року ПриватБанк очолив список з 48 прибуткових банків України з чистим прибутком 3,934 млрд грн, ставши основним внеском у загальний прибуток банківської системи країни.

Згідно з даними Національного банку України, ПриватБанк включено до переліку системно важливих банків країни, що підкреслює його значущість для національної фінансової стабільності та зобов'язання забезпечувати надійність і безперервність фінансових послуг в умовах економічних викликів та нестабільності.

У рамках кваліфікаційної роботи проаналізовано ключову роль АТ КБ «ПриватБанк» на українському банківському ринку, зокрема його лідерство у сфері залучення депозитів та кредитування. Протягом останніх років банк демонстрував значний приріст депозитів від фізичних та юридичних осіб, який склав 22,8%. Таке збільшення свідчить про високий рівень довіри клієнтів до фінансової стабільності та надійності банку.

Далі, дослідження фокусується на порівняльній характеристиці джерел формування фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк». Чистий прибуток банку за період 2019-2022 років був проаналізований, де 2021 рік виявився найбільш успішним з прибутком у 35,05 млрд грн. У 2022 році банк зміг досягти показників, майже аналогічних до доковідних у 2019 році, коли чистий прибуток склав 32,609 млрд грн, в порівнянні з 30,250 млрд грн у 2022 році. Водночас, 2020 рік став найскладнішим для банку через пандемію, з прибутком у 25,306 млрд грн. Падіння прибутку у 2022 році було частково обумовлено заходами, спрямованими на зниження кредитного навантаження під час повномасштабної війни, що вплинуло на фінансові показники банку.

Аналіз фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» відображає, що основні джерела його доходів – це процентні та комісійні доходи. За період з 2019 по 2022 рік ці показники демонстрували зростання, але у 2022 році спостерігалось їх зниження до 26,2 млрд грн та 14,0 млрд грн відповідно, що пов'язано зі складними економічними умовами, включаючи вплив воєнних дій.

У роботі детально розглянуті основні компоненти фінансових результатів банку, до яких належать процентні доходи, чистий процентний дохід, комісійні доходи, чистий комерційний дохід, процентні витрати, комерційні витрати, адміністративні та інші операційні витрати, податок на прибуток. Це дає змогу зрозуміти структуру доходів та витрат банку, а також їх вплив на загальні фінансові показники.

Показники рентабельності, такі як рентабельність активів (ROA), рентабельність капіталу (ROE), чиста процентна маржа (ЧПМ) та чистий спред, за аналізований період відповідали рекомендованим значенням. Це свідчить про фінансову стабільність та ефективність управління банку навіть в умовах економічної турбулентності.

На сьогодні, у період воєнних дій, розвиток і вдосконалення банку є пріоритетним завданням для забезпечення ефективної роботи та створення сприятливого ринкового середовища в Україні. Ефективне управління прибутковістю, правильна оцінка та аналіз доходів та витрат є ключовими для досягнення стратегічних і тактичних цілей банку, що дозволяє зміцнити його позиції на фінансовому ринку.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ТА ЙОГО ЯКОСТІ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Прогнозування кредитування АТ КБ «ПриватБанк» шляхом розрахунків середніх темпів росту

Зосередження уваги на розширенні обсягів кредитування для підтримки фізичних осіб та комерційних підприємств у вирішенні актуальних проблем та відновленні їхньої економічної активності становить ключове завдання. Це завдання сприяє визначенню взаємозв'язків між показниками діяльності банку та розробці на їх основі прогностичних моделей. Такі моделі мають велике практичне значення, адже вони допомагають визначити критичні показники, які банк має враховувати для досягнення своїх стратегічних цілей. Розробка планів та прогнозів стає фундаментом для розвитку внутрішніх систем управління банку, з урахуванням зовнішніх впливів, виконуючи ключові функції банківського менеджменту та окреслюючи стратегічні орієнтири на майбутнє.

Ключовим інструментом для оцінки ефективності кредитної діяльності у банку є його кредитна політика, яка слугує основою для забезпечення надійності та рентабельності кредитного портфеля, що, в свою чергу, впливає на загальну стабільність фінансової установи. Застосування методу екстраполяції, що включає розповсюдження статистичних даних на основі існуючих трендів, виявлених через аналіз впливу майбутніх подій, є доцільним для прогнозування майбутніх періодів. Основа такого підходу полягає у вивченні тенденцій за минулі періоди. Для цього створюються і аналізуються часові ряди, які організують динаміку показників по окремих періодах, ілюструючи їх розвиток. Враховуючи динаміку кредитування в АТ «ПриватБанк» за останні кілька років, з використанням часових рядів можна прогнозувати майбутні показники кредитного портфеля, процентні доходи та

обсяги резервів за кредитними операціями на основі середнього темпу зростання.

$$\bar{T} = \sqrt[n-1]{T_1 * T_2 * \dots * T_{n-1}} = \sqrt[n-1]{\frac{Y_n}{Y_0}} \quad (3.1)$$

де T – середній темп росту;

Y_n – останній рівень ряду;

Y_0 - базове значення показника;

n – кількість рівнів ряду.

Щоб зробити прогноз на основі середнього темпу зросту кредитного портфелю за даними 2020-2022 років, спершу потрібно обчислити середній темп зросту для цього періоду. Середній темп зросту можна обчислити за формулою:

$$\bar{T} = \sqrt[4-1]{\frac{68084}{55021}} = 1,112$$

Середній темп росту процентів за кредитами наданими клієнтам

$$\bar{T} = \sqrt[4-1]{\frac{18973}{19686}} = 0,98$$

Середній темп росту резервів за кредитними операціями

$$\bar{T} = \sqrt[4-1]{\frac{1280}{329}} = 1,978$$

Щоб спрогнозувати середній темп зросту показників АТ КБ «ПриватБанк» на період 2023-2024 років, нам потрібно спочатку визначити ці показники за минулі роки (наприклад, 2020-2022) та обчислити середній темп зросту. Цей метод дозволить нам застосувати отриманий коефіцієнт зросту для прогнозування майбутніх значень та допоможе визначити очікувану динаміку

ключових фінансових показників банку на майбутнє, засновану на історичних трендах.

Необхідно відмітити, що цей прогноз не бере до уваги різноманітні зовнішні та внутрішні ризики, тому прогнозування довгострокових перспектив може бути недоречним. Згідно з даними, представленими у таблиці, державні програми не сприяють значному зростанню доходів банку від кредитних операцій через мінімальні ставки, які частково компенсуються державою.

Таблиця 3.1 – Визначення прогнозованих параметрів кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» залежно від середнього темпу зростання

Роки	Кредитний портфель, млн. грн.	Середній темп росту	Проценти за кредитами, млн. грн.	Середній темп росту	Формування резерву, млн. грн.	Середній темп росту
2020	55 021	1,112	19686	0,98	329	1,979
2021	68 218		20024		373	
2022	68 084		18973		1280	
2023	75 709		18594		2533	
2024	84 189		18222		5013	

Це можна пояснити складними економічними обставинами, пов'язаними з воєнними діями в країні, в результаті яких державні програми зосереджені на підтримці підприємництва та відшкодуванні банкам витрат, але залишаються мінімальними в контексті більш прибуткових кредитних операцій для банку.

Зниження обсягів отриманих процентних доходів у 2022 році можна пояснити негативним впливом військових дій, що позначилося на фінансових показниках банку. Хоча банк отримує доходи не тільки від процентів, але й від комісій за надані клієнтські послуги, аналіз динаміки комісійних доходів також виявив зниження у тому ж році.

З початком військових дій, банківська діяльність у сфері кредитування була значно обмежена протягом декількох місяців, що безпосередньо вплинуло на фінансові показники. Враховуючи цю ситуацію, одним із пріоритетних завдань банку є розроблення стратегій, які б допомогли утримати поточні показники на стабільному рівні. В якості одного із заходів пропонується впровадження політики таргетування резервних сум, яка передбачає

встановлення конкретних меж та розробку дій та методик, спрямованих на досягнення цілей утримання стабільності фінансових показників.

Впровадження політики таргетування резервних сум з метою утримання стабільності фінансових показників може бути реалізовано через наступні кроки:

1. Встановлення конкретних меж резервів: Розробка чітких критеріїв для визначення розміру резервів для різних типів кредитів та сегментів позичальників. Ці межі повинні базуватися на історичних даних про втрати, оцінці ризиків та прогнозах майбутнього розвитку фінансового ринку.

2. Розробка процедур і методик: Створення детальних процедур та методик для регулярного перегляду та коригування резервних сум. Це включає використання статистичних моделей, сценарійного аналізу, та стрес-тестування, щоб адаптувати резерви до змінюваних умов ринку.

3. Визначення цілей стабільності: Встановлення цільових показників для рівнів резервів, які підтримують загальну фінансову стабільність банку. Ці цілі можуть включати забезпечення достатнього покриття потенційних втрат від неповернення кредитів та підтримання ліквідності.

4. Інтеграція з загальною ризик-менеджмент системою: Політика таргетування резервів повинна бути інтегрована з загальною системою управління ризиками в банку. Це забезпечить єдність підходів і взаємозв'язок між різними аспектами управління ризиком.

5. Моніторинг і звітність: Налаштування систем моніторингу і звітності, щоб відслідковувати ефективність політики резервування та її вплив на фінансову стабільність банку. Регулярні звіти можуть допомогти управлінському складу приймати своєчасні рішення для коригування політики.

6. Взаємодія з регуляторами: Підтримання постійного діалогу з фінансовими регуляторами для забезпечення відповідності резервних політик нормативним вимогам і отримання відгуків на запропоновані ініціативи.

Впровадження такої політики допоможе ПриватБанку не тільки відповідати регуляторним вимогам, а й підвищити загальну фінансову стійкість та забезпечити більшу впевненість для інвесторів і позичальників.

Якщо банк впровадить політику таргетування та вживе низку заходів для підтримання рівня резервів відносно кредитного портфелю на показнику, встановленому у 2022 році, це дозволить зберегти пропорцію резервів сталою відносно загальної суми кредитної заборгованості. Такий підхід забезпечить стабільність у фінансовому становищі банку і результати його застосування можна буде переглянути у табл. 3.2.

Отже, кредити, що надаються клієнтам, включаючи кредити за державними програмами, оцінюються на амортизованій вартості з відрахуванням резерву для покриття можливих збитків внаслідок знецінення. Встановлення розміру такого резерву базується на професійному судженні та регулярно переглядається банком для оцінки потенційних збитків по кредитному портфелю. Ця оцінка резерву виконується з метою забезпечення адекватності резервів для покриття фактичних збитків, які банк вважає можливими. Розрахунок резерву базується на оцінці ймовірності списання активу та потенційного збитку, що може виникнути в результаті такого списання.

Таблиця 3.2 – Розрахунок прогнозного розміру резервного фонду АТ КБ «ПриватБанк» при умові застосування режиму таргетування

Роки	Кредитний портфель, млн. грн.	Частка резервів кредитного портфелю, %	Формування резерву, млн. грн.
2020	55 021	0,6	329
2021	68 218	0,5	373
2022	68 084	1,88	1280
2023	75 709	1,88	1423,4
2024	84 189	1,88	1582,8

Банк повинен застосовувати експертне оцінювання керівництва для визначення потенційних збитків від знецінення в тих випадках, коли

позичальник перебуває у фінансових труднощах, а досвід банку у оцінці подібних ситуацій за схожими кредитами відсутній. Важливо також, що банк систематично проводить аналіз прогнозованих грошових потоків, виходячи з інформації про попередню діяльність, історію кредитного портфелю, актуальних даних про погіршення кредитоспроможності позичальників у портфелі, а також зважаючи на вплив національних чи локальних економічних умов, які можуть спричинити невиконання фінансових зобов'язань за активами.

3.2. Основні напрями розвитку кредитування в АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк», як провідний банк в Україні, займає стратегічну позицію у секторі фінансових послуг, зокрема в аспекті споживчого кредитування. Інтенсивно розвиваючи свій портфель кредитів для фізичних осіб, банк зосереджує зусилля на розширенні і диверсифікації своїх кредитних продуктів, щоб адекватно реагувати на постійно змінювані потреби своїх клієнтів. Серед ключових напрямків у розвитку споживчого кредитування банк виокремлює впровадження новацій та нових кредитних продуктів, які покликані підвищити рівень задоволення клієнтів. В рамках цієї стратегії, «ПриватБанк» приймає рішення про списання непогашених кредитів, що були видані клієнтам в зонах активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях. Окрім того, банк активно досліджує можливості для виходу на зовнішні ринки, розглядаючи варіанти кредитування українців за кордоном у валюті країни їхнього проживання.

Пропозиція «Списання споживчих кредитів, що видані клієнтам, які на поточний момент перебувають у зоні бойових дій або на окупованих територіях, крім ситуацій, якщо такі кредити обслуговуються» може допомогти таким банкам, як АТ КБ «ПриватБанк» підвищити їхню стійкість та ефективність кількома способами.

Перше, списання споживчих кредитів у зонах конфлікту дозволяє банкам знизити коефіцієнт непрацюючих кредитів (NPL), що значно покращує їхній

фінансовий стан. Зменшення рівня NPL сприяє зниженню потреби в додатковому капіталі та підвищує прибутковість, що дозволяє банкам краще виконувати свої функції і сприяти економічному розвитку через більш активне кредитування.

Друге, ця ініціатива може значно покращити репутацію банків і відносини з клієнтами, продемонструвавши турботу про добробут клієнтів у складних обставинах. Такий підхід може збільшити лояльність клієнтів та сприяти позитивному сприйняттю банку, залучаючи нових клієнтів і підтримуючи відносини з наявними.

Третє, списання кредитів у зонах конфлікту відіграє роль у соціальній стабілізації постраждалих регіонів. Зниження фінансового тягаря на населення може зменшити соціальну напруженість та сприяти процесу відновлення миру, що важливо для довготривалої стабільності.

Затвердження зазначеної пропозиції може значно підсилити стабільність та оперативну ефективність банків, таких як АТ «КБ «ПриватБанк», за рахунок поліпшення їхнього фінансового стану, зміцнення стосунків з клієнтами, а також внеску в соціальну стабільність у районах, постраждалих від конфліктів.

Таблиця 3.3 – Економічний ефект АТ КБ «ПриватБанк» від списання споживчих кредитів, що видані клієнтам, які знаходяться у зоні бойових дій чи на окупованих територіях

Показник	Значення
Частка кредитів особам, що знаходяться у небезпечній зоні, %	6
Загальна сума таких кредитів, млн грн.	3263,1
Обсяг резервів, що відносяться до безнадійних кредитів, млн грн.	3263,1
Середня чиста процентна і комісійна дохідність активів банку, %	1,45
Економічний ефект пропозиції у вигляді приросту процентних та комісійних доходів банку, млн грн.	47,31

Дані, представлені в табл. 3.3, демонструють економічну вигоду для АТ КБ «ПриватБанк» від процесу списання споживчих кредитів, які були видані клієнтам у конфліктних зонах або окупованих територіях, що дозволяє банку

звільнити частину резервів для їх подальшого використання в поточній діяльності.

Аналізуючи наявні дані, можна виявити, що 6% усіх кредитів було надано фізичним особам у зонах конфлікту з загальною сумою в 3263,1 млн. грн. Рівно стільки ж, 3263,1 млн грн, банк виділив у вигляді резервів для покриття потенційних втрат від цих непрацюючих кредитів. Середній чистий процентний і комісійний дохід від активів банку складає 1,45%.

Впровадження пропозиції про списання споживчих кредитів може принести банку економічні переваги, які оцінюються приблизно в 47,31 млн грн вигоди від збільшення процентних і комісійних доходів. Цей додатковий дохід, який з'явиться в результаті вивільнення та перерозподілу ресурсів із резервів, може бути використаний для підтримки поточної операційної діяльності банку, що сприятиме покращенню його фінансового стану та підвищенню загальної ефективності.

З огляду на події, які розгортаються в нашій країні, можна відзначити значне переміщення внутрішньо переміщених осіб із зони бойових дій, котрі потребують не лише притулку, але й захисту від російської агресії. У перші тижні війни багато українців зіткнулися з важкими умовами життя, не маючи доступу до власного майна чи засобів для існування. Сьогодні більшість цих людей, що залишилися в Україні, намагаються адаптуватися до нових реалій, поступово відновлюючи своє життя і роботу на місцях свого тимчасового проживання. У цьому контексті державні банки могли б запропонувати спеціалізовану кредитну програму з розумними відсотковими ставками для внутрішньо переміщених осіб, бажаючих використати такі можливості для поліпшення своїх життєвих умов, особливо вирішення побутових проблем, і таким чином сприяти розвитку територій, де вони тепер розміщені.

Так само, як і інші регіони, що перебувають у фазі розвитку та відбудови, Дніпро реалізує стратегічні заходи для підтримки внутрішньо переміщених осіб, які втекли від агресії Російської Федерації. В 2023 році в цьому місті

офіційно зареєстровано 466 тис. осіб, що є відображенням зобов'язань місцевої адміністрації допомагати та інтегрувати цих людей у місцеве суспільство [30].

Враховуючи отримані статистичні дані, для фінансової установи, такої як АТ КБ «ПриватБанк», було б доцільно запропонувати кредитну програму для внутрішньо переміщених осіб з умовою кредитування у розмірі 50 тисяч гривень під 7,5% річних на термін до п'яти років, спрямовану на задоволення їхніх особистих фінансових потреб. Згідно із зібраною інформацією, з 466000 осіб, які перемістилися до вказаної області, припустимо, що 10%, а саме 46600 осіб, має стабільне офіційне працевлаштування та виразила бажання скористатися цією кредитною пропозицією. Відповідно, загальні витрати на реалізацію такого проекту складуть: $50000 \times 46600 = 2330$ млн. грн

Для обчислення надходжень кредитного проекту, який пропонує фінансова установа, потрібно здійснити розрахунок грошових потоків, які банк отримає від видачі кредитів, та порівняти їх із початковими витратами на видачу цих кредитів. Для детальнішого аналізу можна застосувати розрахункову програму або спеціалізований фінансовий калькулятор, який дозволить оцінити ефективність інвестиційного проекту з урахуванням всіх вхідних параметрів, таких як процентна ставка, кількість позичальників, сума кредиту, термін кредитування тощо.

Ось як можна обчислити ці платежі за кожен період (табл. 3.4)

Таблиця 3.4 – Розрахунок процентного доходу за проектом кредитування ВПО в Дніпропетровській обл., грн.

Рік	Залишок боргу	Основна сума погашення	Сплата відсотків	Усього надходжень	Відсотки за всім проектом
1	50000	10000	3750	13750	174750000
2	40000	10000	3000	13000	139800000
3	30000	10000	2250	12250	104850000
4	20000	10000	1500	11500	69900000
5	10000	10000	750	10750	34950000
Всього					524250000

На підставі запропонованого кредитного проєкту, можна стверджувати, що банк має змогу отримати значну економічну вигоду, яка оцінюється у суму 524250 тис. грн. Це стає можливим завдяки реалізації програми кредитування для внутрішньо переміщених осіб зі східної частини України. Впровадження такої програми не тільки сприятиме розвитку цих осіб на локальному рівні, але й позитивно вплине на загальну стабільність країни. Аналізуючи економічний ефект від кредитування внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Дніпропетровській області з боку АТ КБ «ПриватБанк», можна виділити кілька ключових аспектів, що підкреслюють стратегічний підхід та соціальну відповідальність банку (табл.3.5).

Таблиця 3.5 – Економічний ефект АТ КБ «ПриватБанк» від кредитування ВПО в Дніпропетровській обл.

Показник	Значення
Загальна сума таких кредитів, млн грн.	2330
Процентні доходи в перший рік проєкту млн грн.	174,75
Комісійні доходи в перший рік проєкту млн грн.	11,65
Економічний ефект пропозиції у вигляді приросту процентних та комісійних доходів банку в перший рік, млн грн.	186,4

Загальна сума кредитів, наданих ВПО у 2023 році, складає 2330 мільйонів гривень. Процентні доходи від цих кредитів у перший рік проєкту досягли 17475 мільйонів гривень, а комісійні доходи — 1165 мільйонів гривень. Загальний економічний ефект у вигляді приросту процентних та комісійних доходів склав 1864 мільйони гривень.

Ці дані вказують на важливість даної ініціативи для регіонального розвитку та підтримки ВПО, які часто стикаються з викликами у забезпеченні стабільності та відновленні своїх життєвих умов. Кредитування дозволяє цій вразливій категорії населення отримати необхідні фінансові ресурси для задоволення своїх потреб, будівництва або реконструкції житла, розвитку

власного бізнесу чи здійснення інших важливих інвестицій, що сприяють їх соціальній інтеграції та економічній самостійності.

Такий підхід ПриватБанку не тільки зміцнює його репутацію як соціально відповідального бізнесу, але й сприяє зростанню його доходів і розширенню клієнтської бази, що відображає позитивний взаємозв'язок між соціальними ініціативами та комерційною вигодою. Кредитування ВПО у Дніпропетровській області виступає як важливий елемент стратегії банку по підтримці стабільності регіону, що зазнав значних втрат та дестабілізації внаслідок внутрішніх переміщень населення.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що запропонована ініціатива кредитування біженців є прибутковою для банку, оскільки розрахунки вказують на позитивне значення чистої теперішньої вартості. Такий показник свідчить про те, що впровадження програми буде ефективним і сприятиме економічному розвитку регіональної одиниці, зміцнюючи її фінансову стабільність і соціальний добробут.

3.3. Прогнозування обсягів і якості кредитного портфеля як основа формування кредитної політики банку

Стабільна банківська система відіграє ключову роль у фінансовій стабільності країни, адже вона може накопичувати значні фінансові ресурси та забезпечувати розподіл капіталу між різними секторами економіки. Це, у свою чергу, стимулює інвестиційну активність, сприяє економічному зростанню та підвищенню життєвого рівня населення. Актуальність кредитної діяльності банків підкреслюється у наукових, методичних та практичних аспектах.

В контексті прогнозування економічних явищ важливу роль відіграють екстраполяційні методи. Ці методи базуються на аналізі статистичних даних, що дозволяє виявляти закономірності та тенденції в економічних процесах. Прогнозування за допомогою екстраполяції ґрунтується на визначенні

тенденцій зміни кількісних характеристик об'єктів дослідження, що є фундаментом для розробки передбачень про майбутній розвиток подій.

У ході дослідження динаміки структури кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», використовуючи можливості табличного редактора MS Excel 2007, було проведено розрахунки та аналіз. За допомогою конструювання трендів вдалося здійснити економічний аналіз та прогнозування різних видів кредитів у портфелі банку. Тренд визначається як математичне вираження певної тенденції розвитку, що дозволяє адекватно апроксимувати існуючу тенденцію за допомогою відповідного ряду даних. Проблема вибору відповідного тренду вирішується через методи регресійного аналізу, які дозволяють оптимально підібрати тренд до наявної кривої, здійснюючи тим самим екстраполяцію і моделюючи майбутні зміни тенденції.

Таблиця 3.6 – Динаміка показників кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	30.06. 2019 р	31.12. 2019 р.	30.06. 2020 р	31.12. 2020 р.	30.06. 2021 р	31.12. 2021 р.	30.06. 2022 р	31.12. 2022 р.
Кредити та заборгованість клієнтів, млн. грн.	55857	59544	56 250	55021	62 502	68218	75742	68 084
Кредити та заборгованість юридичних осіб, млн.грн.	6813	6 250	5 991	5509	5 127	4091	4742	7 845
Кредити та заборгованість фізичних осіб, млн.		68253		53839		60992		70767
Резерви під знецінення кредитів,	240236	236 499	246 394	174 350	176 294	177751	180770	182 898
Прострочені, але не знецінені кредити, млн. грн.	414	414	55 569	55 569	50 656	50 656	68035	56 590
Знецінені кредити, які оцінені на індивідуальній основі, млн. грн.	212944	240169	238 981	238 981	178 972	178 972	174551	178 561
Кредити, умови яких протягом року були переглянуті, млн. грн.	1037	1 037	1 399	1 399	3 068	3 068	1982	15 345

На основі даних, представлених у табл. 3.6, були визначені математичні рівняння, які найкраще відображають динаміку обсягів різних видів кредитів вивченого банку, а також стан його кредитного портфелю. Дослідження охоплює кілька аспектів: загальні кредити та заборгованість клієнтів, кредити фізичним особам, резерви на покриття можливих збитків від знецінення кредитів, а також прострочені, але ще не знецінені кредити. Окрему увагу приділено знеціненим кредитам, що оцінюються на індивідуальній основі, і кредитам, умови яких були переглянуті протягом року. Аналіз заснований на використанні статистичних методів для оцінки тенденцій та передбачення майбутнього розвитку кредитного портфелю.

Для адекватного опису динаміки загального кредитного портфеля банку можна використати математичне рівняння, яке відображає тенденції зміни обсягів кредитування протягом певного періоду. Таке рівняння часто базується на лінійній або не лінійній регресії, залежно від характеристик даних (рис. 3.1).

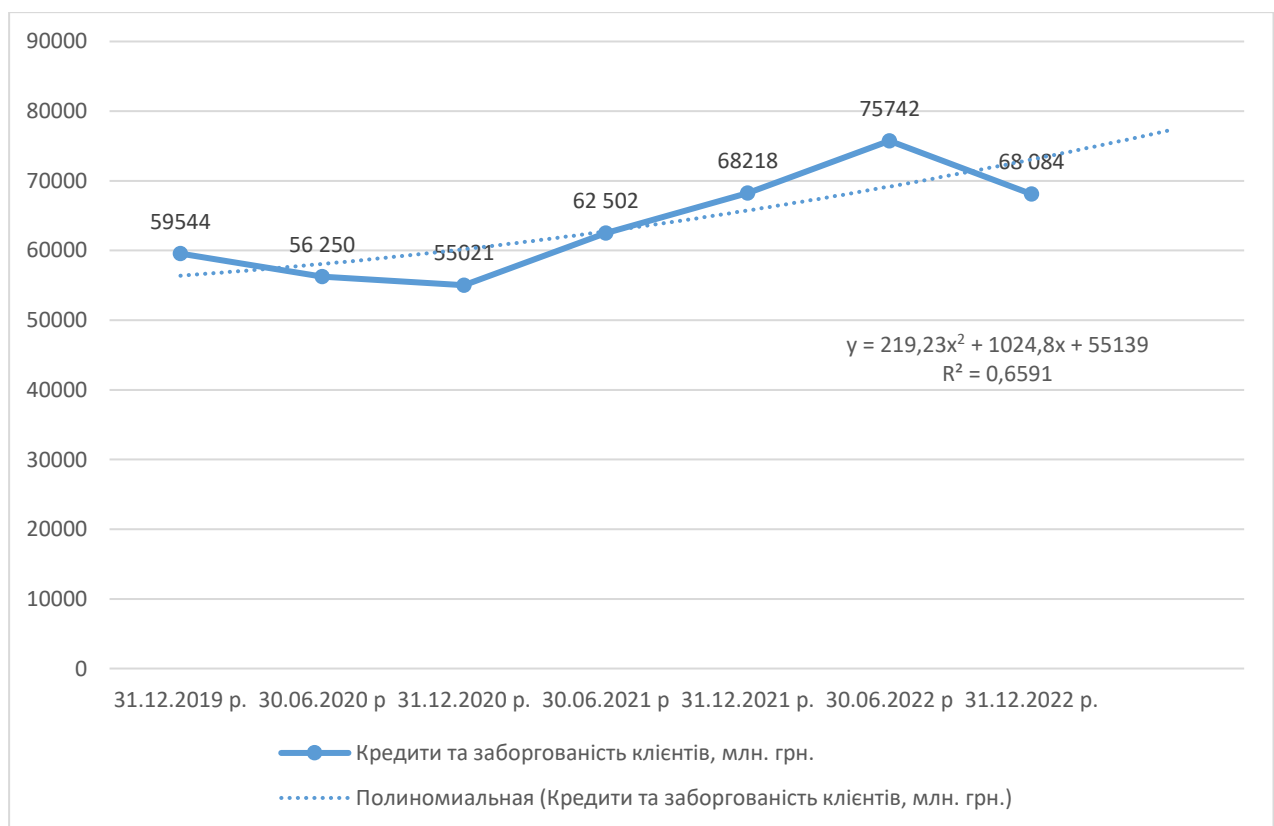

Рис. 3.1 – Динаміка обсягів загального кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» та його прогноз

Динаміка кредитів та заборгованості юридичних осіб в АТ КБ «ПриватБанк» може бути описана за допомогою регресійного рівняння, яке забезпечує аналіз тенденцій зміни обсягів кредитування протягом вивченого періоду. Враховуючи, що коефіцієнт детермінації для загального кредитного портфелю банку становить 0,6591, це вказує на високу адекватність моделі та здатність пояснювати близько 65,91% варіативності обсягу портфелю змінними, включеними в модель.

Динаміка кредитів та заборгованості юридичних осіб описується наступним чином (рис. 3.2):

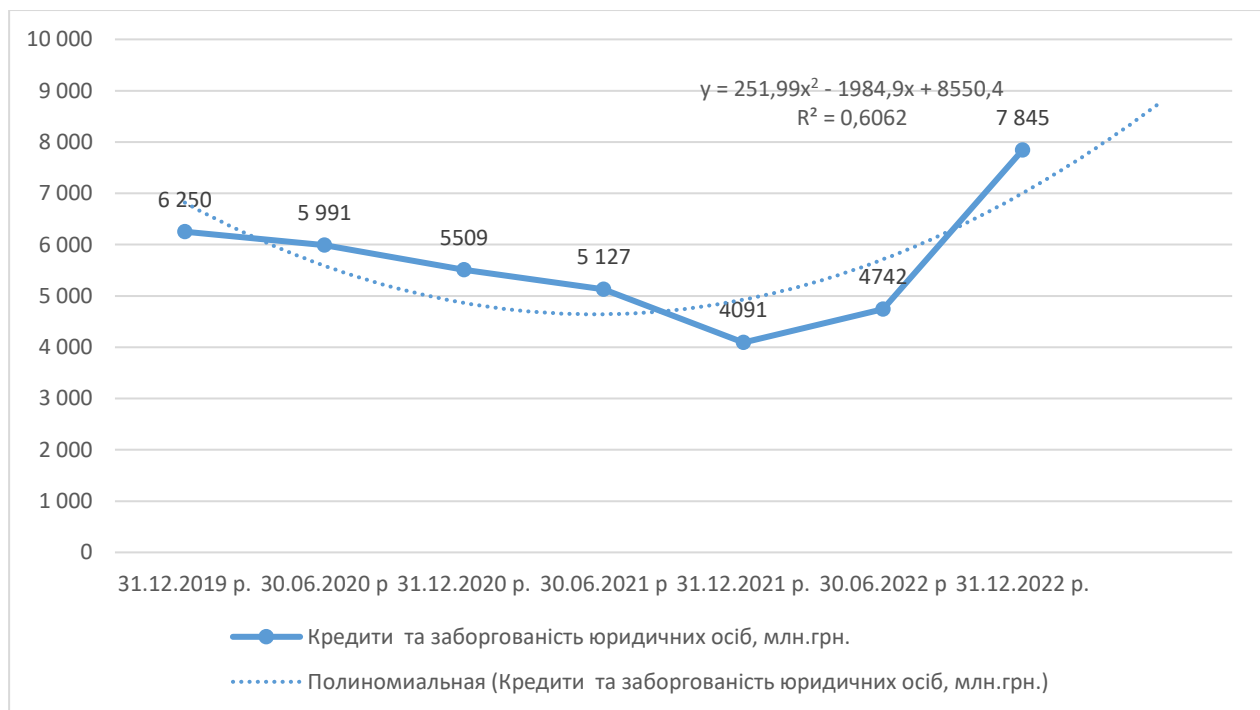

Рис. 3.2 – Динаміка обсягів кредитів та заборгованості юридичних осіб АТ КБ «ПриватБанк» та їх прогноз

Згідно з даними, представленими на рис. 3.2, прогнозується значне зростання обсягу кредитів, наданих юридичним особам, яке може досягти приблизно 8985,5 млн. грн. Це значно перевищує показники 2022 року. Коефіцієнт детермінації для використаного рівняння складає 0.6062, що свідчить про високу надійність моделі з точністю прогнозу 60,62%. Цей коефіцієнт ілюструє, що майже 60% варіабельності обсягу кредитів може бути

пояснено використаними у регресійному рівнянні змінними, що є індикатором сильного прогнозувального потенціалу моделі. Це дає змогу з високою впевненістю стверджувати, що зростання обсягів кредитів юридичним особам буде спостерігатися і в наступному році.

Динаміка кредитів та заборгованості фізичних осіб банку описується наступним чином (рис. 3.3):

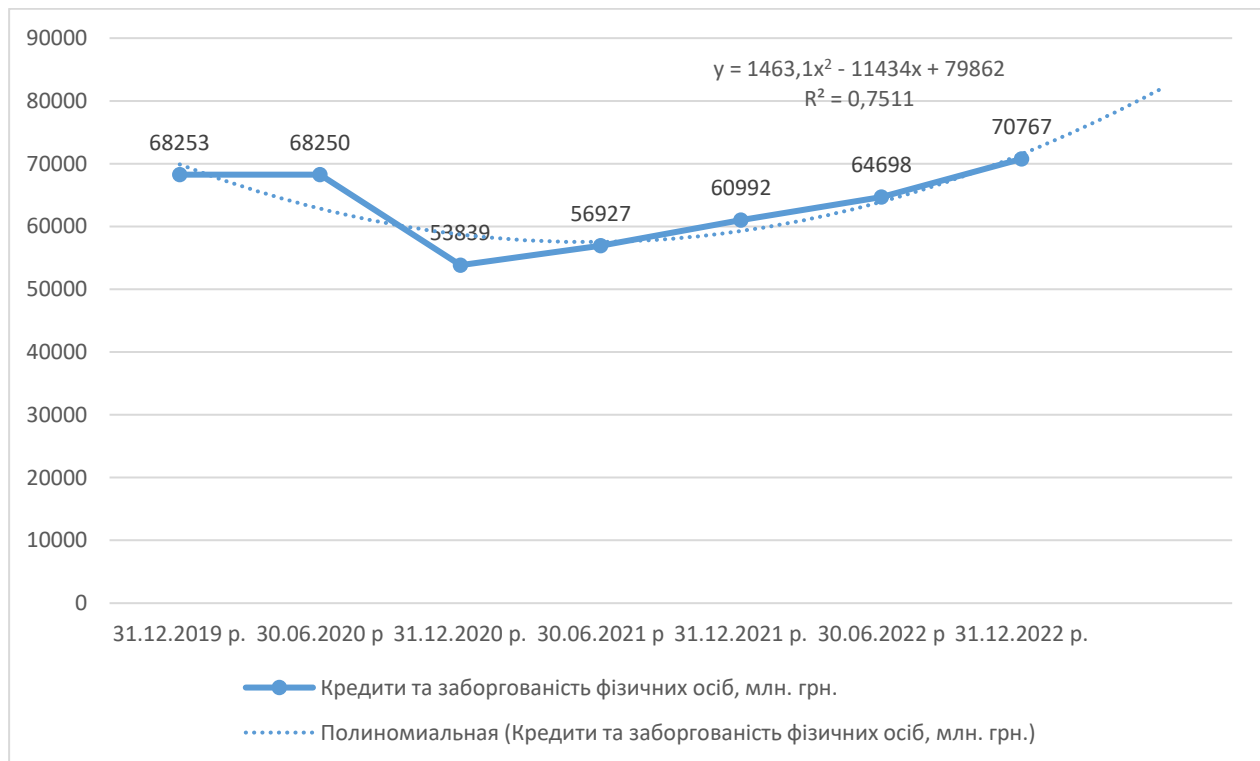

Рис. 3.3 – Динаміка обсягів кредитів та заборгованості фізичних осіб АТ КБ «ПриватБанк» та їх прогноз

Як показано на рис. 3.3, очікується, що обсяг кредитів та заборгованості фізичних осіб в АТ КБ «ПриватБанк» у 2023 році зросте до приблизно 79372,5 млн. грн. Це зростання може бути результатом впровадження банком нових кредитних продуктів, які призводять до зростання кількості видач кредитів. Вказаний коефіцієнт детермінації становить 0,7511, що вказує на високу достовірність моделі з точністю прогнозування 75,11%. Такий високий коефіцієнт детермінації підкреслює, що використана модель ефективно відображає залежності в даних і надає надійний прогноз майбутніх тенденцій у кредитуванні фізичних осіб банком.

Динаміка резервів під знецінення кредитів банку описується наступним чином (рис. 3.4):

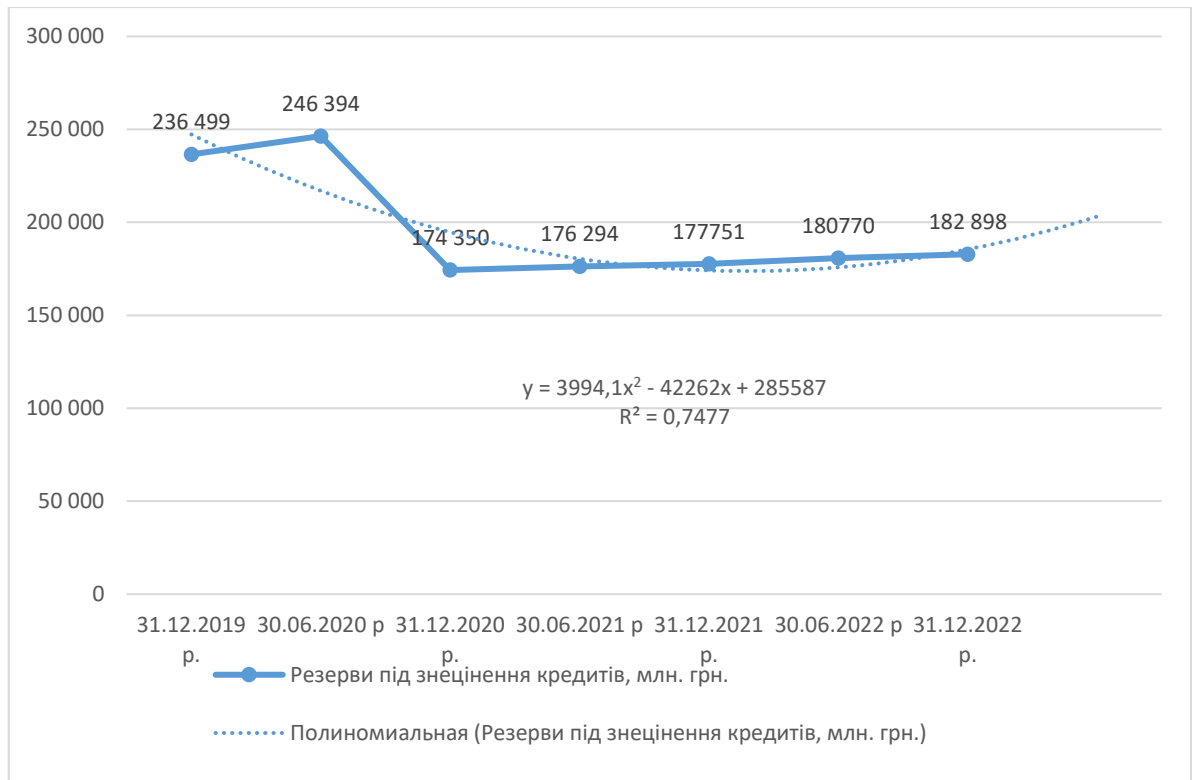

Рис. 3.4 – Динаміка резервів під знецінення кредитів
 АТ «КБ «ПриватБанк» та їх прогноз

З аналізу даних, представлених на рис. 3.4, випливає, що обсяги резервів під знецінення кредитів у 2023 році очікуються на рівні приблизно 207645 млн. грн. Це вказує на зростання ризиків, пов'язаних з неповерненням кредитів. Високий коефіцієнт детермінації, який становить 0,7477, демонструє, що використана модель регресії з високою точністю відтворює залежності між досліджуваними змінними і надає вірогідний прогноз майбутньої поведінки резервів під знецінення кредитів. Це підкреслює не достатню ефективність управлінських стратегій банку у контексті зниження кредитних ризиків та покращення загальної фінансової стабільності.

Динаміка прострочених, але не знецінених кредитів банку описується наступним чином (рис. 3.5):

На основі аналізу даних, представлених на рис. 3.5, можна зазначити, що у 2023 році прогнозується значне зростання обсягів прострочених, але не знецінених кредитів. Це може бути пов'язано з істотним збільшенням кількості кредитів, які надавалися юридичним та фізичним особам, що, як показано на рис. 3.2-3.3, сприятиме зростанню обсягу таких прострочених кредитів. Високий коефіцієнт детермінації становить 1, що підкріплює достовірність даного прогнозу і вказує на те, що використана регресійна модель ефективно пояснює велику частину варіабельності даних і здатна надавати надійні прогнози щодо змін у кредитному портфелі банку.

Рис. 3.5 – Динаміка обсягів прострочених, але не знецінених кредитів АТ КБ «ПриватБанк» та їх прогноз

Динаміка знецінених кредитів, які оцінені на індивідуальній основі описується наступним чином (рис. 3.6):

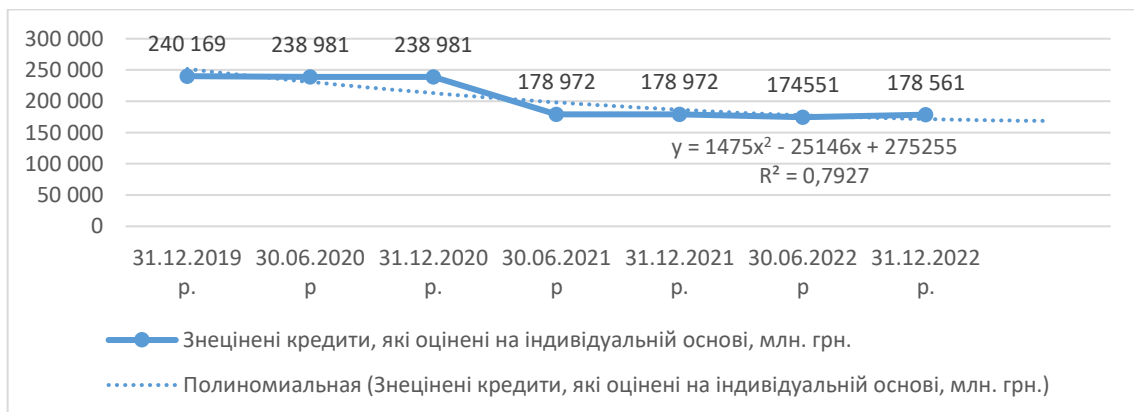

Рис. 3.6 – Динаміка обсягів знецінених кредитів АТ КБ «ПриватБанк», які оцінені на індивідуальній основі та їх прогноз

На рис. 3.6 представлено, що в 2023 році очікується зниження обсягів знецінених кредитів КБ «ПриватБанк», оцінених на індивідуальній основі, до 168931,25 млн. грн. Таке знизження проблемних кредитів може бути пов'язане із поступовим зменшення вартості кредитного портфелю банку, який оцінюється як кредити, що управляються як окремий портфель. Коефіцієнт детермінації для використаної регресійної моделі складає 0,7927. Це означає, що модель пояснює приблизно 79,27% варіабельності даних, що вказує на високий ступень прогнозу.

Динаміка кредитів, умови яких протягом року були переглянуті описується наступним чином (рис. 3.7):

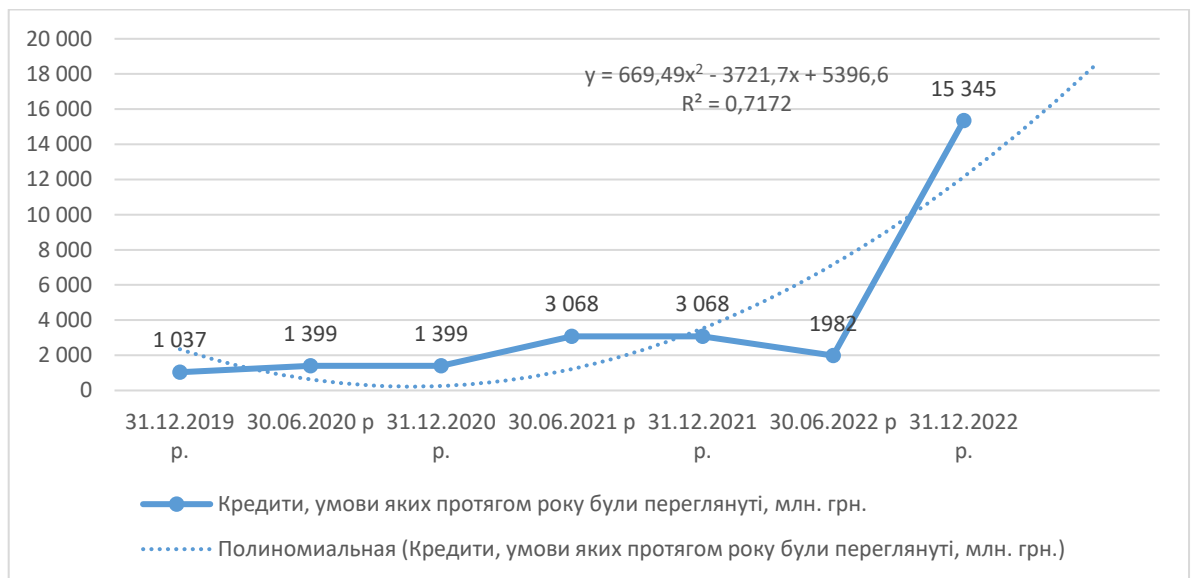

Рис. 3.7 – Динаміка обсягів кредитів, умови яких протягом року були переглянуті АТ КБ «ПриватБанк» та їх прогноз

Дані з рис. 3.7 ілюструють, що в 2023 році прогнозується зростання обсягів кредитів АТ КБ «ПриватБанк», умови яких були переглянуті протягом року. Високий коефіцієнт детермінації у розмірі 0,7172 свідчить про високу надійність даного прогнозу, оскільки модель здатна пояснити 71,72% варіативності в даних, що підкріплює її високу прогнозуючу точність. Такий високий коефіцієнт детермінації підкреслює, що модель є дуже ефективною для передбачення майбутніх змін у кредитному портфелі банку, особливо щодо

кредитів, умови яких були модифіковані. Це також свідчить про те, що зовнішні чи внутрішні чинники, що могли б вплинути на результати, є мінімальними, і що основна частина змін у обсягах кредитів може бути адекватно передбачена на основі розглянутих модельних параметрів.

Перевірка адекватності економіко-математичного прогнозування є ключовим аспектом для забезпечення достовірності його результатів. Одним із фундаментальних інструментів для оцінки адекватності знайдених трендів є коефіцієнт детермінації, який є квадратом коефіцієнта множинної кореляції. Цей коефіцієнт вимірює частку варіативності досліджуваної змінної, яка пояснюється незалежними змінними моделі.

Коли дуже близький до 1, це свідчить про те, що модель ефективно відображає динаміку досліджуваного показника та враховує основні фактори, що впливають на його зміни. З іншого боку, якщо близький до 0, це означає, що використані змінні моделі мають низьку силу щодо цільової змінної, що може вказувати на недоліки у побудові моделі або неповноту врахованих факторів. Таким чином, перевірка коефіцієнта детермінації є невід'ємною частиною аналізу при моделюванні економічних процесів і допомагає оцінити, наскільки добре прогнозні моделі відтворюють реальні тенденції і можуть бути використані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

У даному аналітичному дослідженні було проведено глибоке вивчення та економіко-математичне прогнозування обсягів, структури та якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк». Результати цього дослідження дозволяють сформулювати наступні важливі висновки:

1. Зростання обсягів кредитування: Прогнозується позитивна динаміка в обсягах кредитування, зокрема, збільшення кредитів, наданих юридичним особам, що може бути викликано розширенням бізнес-активності та покращенням економічного клімату в країні.

2. Структурні зміни в портфелі: Структура кредитного портфеля банку продовжує еволюціонувати з акцентом на більш якісний кредитний ризик, що

виявляється в зменшенні прострочених але не знецінених кредитів, а також у покращенні параметрів знецінення кредитів.

3. Покращення якості кредитного портфеля: Високий коефіцієнт детермінації, отриманий у прогнозних моделях, свідчить про високу точність прогнозів та можливість більш ефективного управління ризиками з боку банку. Зниження обсягів знецінених кредитів свідчить про ефективність прийнятих управлінських заходів і поліпшення загальної якості кредитного портфеля.

В табл. 3.7 наведена загальна інформація щодо якості кредитного портфелю після запропонованих заходів та прогнозів/

Таблиця 3.7 – Результат впровадження заходів та планування кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» та його якості

Показник	2022 рік	Планові показники	Відхилення
Кредити та заборгованість клієнтів, млн. грн.	68 084	77906	9 822
Кредити та заборгованість юридичних осіб, млн.грн.	7 845	8985,5	1 141
Кредити та заборгованість фізичних осіб, млн. грн.	70767	79372,5	8 606
Резерви під знецінення кредитів, млн. грн.	182 898	207645	24 747
Прострочені, але не знецінені кредити, млн. грн.	56 590	63369	6 779
Знецінені кредити, які оцінені на індивідуальній основі, млн. грн.	178 561	168931,3	-9 630
Кредити, умови яких протягом року були переглянуті, млн. грн.	15 345	16427,8	1 083

Аналізуючи результати впровадження заходів та планування кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році та їх порівняння з плановими показниками на наступний період можна виявити значні відхилення що вказують на динаміку розвитку та адаптацію кредитної стратегії банку відповідно до змінюваних ринкових умов.

Кредити та заборгованість клієнтів зросли з 68084 млн грн у 2022 році до планових 77906 млн грн у наступному періоді що відображає зростання на 9822 млн грн. Це свідчить про збільшення активності кредитування що може бути пов'язане з експансією банку та залученням нових клієнтів. Кредити та заборгованість юридичних осіб також зазнали зростання на 1141 млн грн що підкреслює фокус на корпоративному сегменті.

Резерви під знецінення кредитів піднялись на 24747 млн грн досягнувши 207645 млн грн що може свідчити про збільшення консервативної оцінки ризиків у кредитному портфелі. Зміни у прострочених але не знецінених кредитах та знецінених кредитах оцінених на індивідуальній основі вказують на перегляд банком своїх підходів до оцінки та управління ризиками. Зокрема відхилення на -9630 млн грн у знецінених кредитах може свідчити про покращення якості деяких активів портфеля або ефективність заходів з їх реструктуризації.

Перегляд умов кредитів протягом року зі зростанням на 1083 млн грн вказує на активну політику банку щодо адаптації кредитних угод під потреби клієнтів та змінені ринкові умови. Ці дані відображають не лише розширення кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» але й покращення його якості через більш ефективне управління та оцінку кредитних ризиків. Банк демонструє здатність не тільки адаптуватися до викликів ринку але й прогнозувати майбутні тренди що свідчить про високу стратегічну компетентність його управлінської команди.

Висновки до розділу 3

У розділі дипломної роботи розглянуто пропозицію з організації кредитування 46600 переселенців у Дніпропетровській області, кожному з яких надається сума у 50 тисяч гривень під 7,5% річних на період п'яти років. Здійснені розрахунки показали, що фінансовий вигаш для банку від реалізації цього проєкту складатиме 524250 тисяч гривень, що обґрунтовує доцільність впровадження програми як для банку, так і для клієнтів, сприяючи при цьому поліпшенню економічної ситуації в регіоні. Висновки дослідження підкреслюють, що ініціатива з кредитування переселенців є вигідною для фінансової установи, оскільки прогнозований показник є позитивним, що свідчить про високий рівень рентабельності запропонованого проєкту. Отже,

запуск цієї програми може стати ефективним рішенням для стимулювання розвитку даної територіальної одиниці.

Впровадження пропозиції про списання споживчих кредитів може принести банку економічні переваги, які оцінюються приблизно в 47,31 млн грн вигоди від збільшення процентних і комісійних доходів. Цей додатковий дохід, який з'явиться в результаті вивільнення та перерозподілу ресурсів із резервів, може бути використаний для підтримки поточної операційної діяльності банку, що сприятиме покращенню його фінансового стану та підвищенню загальної ефективності.

Прогнозується зростання загального обсягу кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк». Це збільшення кредитування, природно, спричинить зростання прибутків банку. Однак, з іншого боку, на фоні збільшення кількості кредитів може відбутися також збільшення обсягу проблемної заборгованості, що є типовим явищем у банківській сфері. Ці збільшені ризики, хоча і є частиною нормальної діяльності банку, все ж вимагають уваги та ефективного управління ризиками. Зростання проблемних кредитів та потенційних випадків неповернення позик, попри їх можливий негативний вплив, не мають виявитися настільки значними, щоб завдати серйозної шкоди фінансовому стану чи стратегічним перспективам банку. Це стає можливим завдяки ретельному управлінню кредитними ризиками та впровадженню механізмів для їх мінімізації, які мають стати невід'ємною частиною стратегії розвитку банку в умовах збільшення кредитного портфеля.

ВИСНОВКИ

У роботі було розглянуто сутність кредитного портфеля та методи його аналізу. Особлива увага приділялася підходам, які можна успішно використовувати для оцінки якості кредитного портфеля. Кредитний портфель визначається як систематизована та структурована сукупність кредитних угод та зобов'язань, що відображає усвідомлені управлінські рішення, узгоджені з вимогами кредитної політики банку та відповідно до стандартів банківського нагляду. Постійний моніторинг кредитного портфеля в механізмі управління банком дозволяє оптимізувати розміщення ресурсів, визначати стратегію кредитування, зменшувати ризики через диференціацію кредитних інвестицій, виробляти рішення щодо призначення кредитів клієнтам на основі їх кредитоспроможності, галузевої належності, форми власності тощо. Результати аналізу надають засоби для прийняття рішень щодо змін у стратегії та методах кредитування.

Якість кредитного портфеля банку оцінюється за розміром можливих втрат за кредитними операціями, який визначається у процесі формування спеціального резерву. Співвідношення резерву і капіталу банку розглядається як основний показник оцінки якості активів банку при визначенні рейтингу за системою «CAMEL». Ефективність і прибутковість кредитного портфеля залежить від його структури. Особливу увагу слід звертати, на найбільш ризикові позики, чітко контролювати їх частку в загальній сукупності кредитів.

У дослідженні розглянуто ключову роль та позицію АТ КБ «ПриватБанк» у структурі банківської системи України, відмінності його становища у довоєнний та військовий періоди. ПриватБанк зберігає лідируючі позиції на фінансовому ринку України, що підтверджується численними рейтингами та нагородами.

У 2022 році, на фоні ескалації конфлікту з Росією, рейтингове агентство Moody's переглянуло кредитні рейтинги банку, знизивши оцінку кредитоспроможності з «Саа3» до «Са». Це рішення було зумовлене загальним

зниженням рейтингу незабезпеченого боргу України, викликаного впливом війни на економіку та державні фінанси країни.

Станом на 1 січня 2023 року, АТ КБ «ПриватБанк» залишається у ТОП-10 найбільш стійких банків України. Банк продемонстрував високі показники стресостійкості, посівши шосте місце у загальному рейтингу банків з оцінкою «стресостійкість» та загальним балом 3,5.

Важливо також зазначити, що в жовтні 2022 року ПриватБанк очолив список з 48 прибуткових банків України з чистим прибутком 3,934 млрд грн, ставши основним внеском у загальний прибуток банківської системи країни.

Згідно з даними Національного банку України, ПриватБанк включено до переліку системно важливих банків країни, що підкреслює його значущість для національної фінансової стабільності та зобов'язання забезпечувати надійність і безперервність фінансових послуг в умовах економічних викликів та нестабільності.

У рамках кваліфікаційної роботи проаналізовано ключову роль АТ КБ «ПриватБанк» на українському банківському ринку, зокрема його лідерство у сфері залучення депозитів та кредитування. Протягом останніх років банк демонстрував значний приріст депозитів від фізичних та юридичних осіб, який склав 22,8%. Таке збільшення свідчить про високий рівень довіри клієнтів до фінансової стабільності та надійності банку.

Далі, дослідження фокусується на порівняльній характеристиці джерел формування фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк». Чистий прибуток банку за період 2019-2022 років був проаналізований, де 2021 рік виявився найбільш успішним з прибутком у 35,05 млрд грн. У 2022 році банк зміг досягти показників, майже аналогічних до доковідних у 2019 році, коли чистий прибуток склав 32,609 млрд грн, в порівнянні з 30,250 млрд грн у 2022 році. Водночас, 2020 рік став найскладнішим для банку через пандемію, з прибутком у 25,306 млрд грн. Падіння прибутку у 2022 році було частково обумовлено заходами, спрямованими на зниження кредитного навантаження під час повномасштабної війни, що вплинуло на фінансові показники банку.

Аналіз фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» відображає, що основні джерела його доходів – це процентні та комісійні доходи. За період з 2019 по 2022 рік ці показники демонстрували зростання, але у 2022 році спостерігалось їх зниження до 26,2 млрд грн та 14,0 млрд грн відповідно, що пов'язано зі складними економічними умовами, включаючи вплив воєнних дій.

У роботі детально розглянуті основні компоненти фінансових результатів банку, до яких належать процентні доходи, чистий процентний дохід, комісійні доходи, чистий комерційний дохід, процентні витрати, комерційні витрати, адміністративні та інші операційні витрати, податок на прибуток. Це дає змогу зрозуміти структуру доходів та витрат банку, а також їх вплив на загальні фінансові показники.

Показники рентабельності, такі як рентабельність активів (ROA), рентабельність капіталу (ROE), чиста процентна маржа (ЧПМ) та чистий спред, за аналізований період відповідали рекомендованим значенням. Це свідчить про фінансову стабільність та ефективність управління банку навіть в умовах економічної турбулентності.

У розділі дипломної роботи розглянуто пропозицію з організації кредитування 46600 переселенців у Дніпропетровській області, кожному з яких надається сума у 50 тисяч гривень під 7,5% річних на період п'яти років. Здійснені розрахунки показали, що фінансовий виграш для банку від реалізації цього проекту складатиме 524250 тисяч гривень, що обґрунтовує доцільність впровадження програми як для банку, так і для клієнтів, сприяючи при цьому поліпшенню економічної ситуації в регіоні. Висновки дослідження підкреслюють, що ініціатива з кредитування переселенців є вигідною для фінансової установи, оскільки прогнозований показник є позитивним, що свідчить про високий рівень рентабельності запропонованого проекту. Отже, запуск цієї програми може стати ефективним рішенням для стимулювання розвитку даної територіальної одиниці.

Впровадження пропозиції про списання споживчих кредитів може принести банку економічні переваги, які оцінюються приблизно в 47,31 млн грн

вигоди від збільшення процентних і комісійних доходів. Цей додатковий дохід, який з'явиться в результаті вивільнення та перерозподілу ресурсів із резервів, може бути використаний для підтримки поточної операційної діяльності банку, що сприятиме покращенню його фінансового стану та підвищенню загальної ефективності.

Прогнозується зростання загального обсягу кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк». Це збільшення кредитування, природно, спричинить зростання прибутків банку. Однак, з іншого боку, на фоні збільшення кількості кредитів може відбутися також збільшення обсягу проблемної заборгованості, що є типовим явищем у банківській сфері. Ці збільшені ризики, хоча і є частиною нормальної діяльності банку, все ж вимагають уваги та ефективного управління ризиками. Зростання проблемних кредитів та потенційних випадків неповернення позик, попри їх можливий негативний вплив, не мають виявитися настільки значними, щоб завдати серйозної шкоди фінансовому стану чи стратегічним перспективам банку. Це стає можливим завдяки ретельному управлінню кредитними ризиками та впровадженню механізмів для їх мінімізації, які мають стати невід'ємною частиною стратегії розвитку банку в умовах збільшення кредитного портфеля.

На сьогодні, у період воєнних дій, розвиток і вдосконалення банку є пріоритетним завданням для забезпечення ефективної роботи та створення сприятливого ринкового середовища в Україні. Ефективне управління прибутковістю, правильна оцінка та аналіз доходів та витрат є ключовими для досягнення стратегічних і тактичних цілей банку, що дозволяє зміцнити його позиції на фінансовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. 6-те вид., перероб і доп. Київ: Т-во «Знання», 2008. 318 с
2. Воробець Л. В. Поняття банківського кредиту та кредитних операцій банку. Право України. 2002. № 12. С. 62-65
3. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с.
4. Івасів Б. С. Гроші та кредит: підручник. Київ: Кондор, 2008. 528 с.
5. Грабар І. Кредитні операції: поняття, види й юридичні підстави їх здійснення. Фінансове право. 2015. № 4. С. 64-68.
6. Сирота А. І. Поняття «банківська операція» та «кредитна операція». Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2014. Випуск 4. Том 2. С. 127-130.
7. Вовк В. Я., Хмеленко О. В. Кредитування і контроль: навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 463 с.
8. Банківський менеджмент : навчальний посібник / [Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М.]. – 3-те вид., доп. – Вінниця : ВНТУ, 2022. – 170 с
9. Владика Ю. П. Особливості формування кредитного портфеля комерційного банку / Ю.П. Владика, В.В. Охріменко // Матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Фінанси: теорія і практика». – К.: Національний авіаційний університет, 2021. – С.181-182.
10. Коць О., Ільчук П., Карпів О. Сутність проблемних кредитів банків та управління ними. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 22. С. 806–810.
11. Волкова В. В. Розвиток системи страхування кредитних ризиків банків / В. В. Волкова // Економіка і організація управління. - 2023. - № 2 (50). – С. 86-95.

12. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : затв. Постановою Правління Нац. банку України 25.01.2012р., № 23. Електронний ресурс. Режим доступу : www.rada.gov.ua

13. Гаряга Л. О. Кредитний ризик: ідентифікація, класифікація та методи оцінки / Л. О. Гаряга // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. – Суми: УАБС НБУ. - 2016. – Т.17. – С. 318-329.

14. Дзюблюк О. В. Кредитний ризик і ефективність діяльності банку : монографія / О. В. Дзюблюк, Л. М. Прийдун. - Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2015. - 295 с.

15. Оцінки якості кредитного портфеля з погляду ризику: веб-сайт. URL: <https://buklib.net/books/24649/>

16. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні Постанова Національного банку України; Інструкція від 28.08.2001 № 368 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>

17. Дзюблюк, О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці Текст / О.Дзюблюк //Журнал європейської економіки - 2020. - № 1. - С.108-125.

18. Положення «Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS» № 171 від 08.05.2002.

19. Примостка Л.О. Кредитний ризик банку: проблеми оцінювання та управління/Л.О. Примостк/Фінанси України - 2009. - № 8.

20. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Нац. банку України від 11.06.2018 р. № 64 : станом на 4 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>

21. . Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова

Нац. банку України від 30.06.2016 р. № 351 : станом на 30 груд. 2022 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> .

22. Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк»
<https://privatbank.ua/about/credentials>

23. Націоналізація «Приватбанку»: банк заявляє про важливе рішення суду у боротьбі з колишніми власниками. Радіо Свобода. URL:
<https://www.radiosvoboda.org/a/news-natsionalizatsiya-pryvatbanku-rishennya-sudu/31960974.html>

24. Рейтинг устійливості банків URL:
<https://minfin.com.ua/banks/rating/?date=2023-01-01>

25. Рейтинг надійних банків України URL:<https://forinsurer.com/rating-banks>

26. Орехова К. В. Сутність власних фінансових ресурсів банку та особливості їх формування в Україні. Modern Economics. 2019. № 18. С. 124-129.

27. Дема Д. І. Ринок фінансових послуг. навч. посібник / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, І. А. Шубенко, Л. В. Недільська; за заг. ред. Д. І. Деми. – Житомир: ЖНАЕУ, 2017. – 448 с.

28. Річний звіт АТ «Приватбанк» за 2021 рік : / офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». – URL:<http://privatbank.ua>

29. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2022 рік : / офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». – URL:<http://privatbank.ua>

30. Цифра року. Стало відомо, скільки переселенців офіційно зареєстровано на Дніпропетровщині URL: <https://suspilne.media/dnipro/644490-cifra-roku-stalo-vidomo-skilki-pereselenciv-oficijno-zareestrovano-na-dnipropetrovsini/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2022р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2021р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекласифіковано)	31 грудня 2019 (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	52 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Брод
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Г

Окремий звіт про або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		28 461	19 793
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 067	24 296
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер